

วิเคราะห์ปัญหาเชิงนโยบายของอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน

3.1 นโยบายและมาตรการของรัฐ

บทบาทของรัฐที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในปัจจุบันมีหลายประการด้วยกันคือ นโยบายและมาตรการด้านภาษีอากร มาตรการช่วยเหลือผู้ผลิตในประเทศผ่านการจัดซื้อของหน่วยงานของรัฐ การส่งเสริมการลงทุน การส่งเสริมการส่งออก การควบคุมการค้าและอุตสาหกรรม การกำหนดมาตรฐานสินค้า และการให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ เป็นต้น

มาตรการและนโยบายของรัฐเหล่านี้มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในประเทศ และเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาไปอย่างเหมาะสม แต่ผลที่ได้จะเป็นดังประสงค์หรือไม่เพียงใดนั้นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณากันต่อไป

1) นโยบายทางด้านภาษีอากร. ในบรรดานโยบายและมาตรการของรัฐที่กล่าวมาข้างต้นนี้ นโยบายด้านภาษีอากรนับว่าสำคัญมากที่สุด เนื่องจากมีผลกระทบต่อภาคการผลิตและภาคการค้าของระบบเศรษฐกิจโดยรวม กล่าวคือ ภาษีอากรมีผลต่อพฤติกรรมของนักอุตสาหกรรม ในการเลือกลงทุน การเลือกใช้ปัจจัยการผลิต ตลอดจนลักษณะขบวนการผลิต ภาษีอากรมีผลต่อต้นทุนและราคาของสินค้าจึงมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งในที่สุดแล้วผลของมาตรการด้านภาษีอากรจะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อผลด้านการเคลื่อนย้ายทรัพยากร การกระจายรายได้ คุณภาพและดุลการชำระเงินของประเทศ

ลักษณะของโครงสร้างภาษีอากรและอัตราภาษีอากร (โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราอากรขาเข้าและอัตราภาษีการค้า) เป็นตัวสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลดังกล่าวโดยตรง ปกติการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบชิ้นส่วนประกอบ ผู้นำเข้าจะต้องเสียอากรขาเข้าและภาษีการค้า (บวกภาษีเทศบาลอีกร้อยละ 10 ของภาษีการค้า) ทั้งนี้ที่มีการนำเข้า ส่วนผู้ผลิตในประเทศก็ต้องเสียภาษีการค้าและภาษีเทศบาลเมื่อจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้นั้น และสำหรับผู้รับจ้างผลิตสินค้า (Sub-Contracting) จะต้องเสียภาษีการค้าและภาษีเทศบาลเมื่อมีการ

ส่งมอบของ อัตราภาษีการค้าของไทยในปัจจุบัน ผู้นำเข้าและผู้ผลิตในประเทศจะใช้อัตราภาษีการค้าเดียวกัน^{1/} แต่คำนวณจากฐานภาษีต่างกัน กล่าวคือ ภาษีการค้าที่ผู้นำเข้าเสียคำนวณจากราคานำเข้า c.i.f. บวกอากรขาเข้าและกำไรมาตรฐานตามสูตรนี้คือ

$$\text{ภาษีการค้า} = \frac{(\text{ราคา c.i.f.} + \text{อากรขาเข้า}) \times (100 + \text{กำไรมาตรฐาน}) \times \text{อัตราภาษีการค้า}^2/}{100 \times 100}$$

ส่วนภาษีการค้าของผู้ผลิตในประเทศคำนวณจากยอดขายจำหน่ายสินค้า และในกรณีของผู้รับจ้างผลิตจะมีอัตราภาษีการค้าต่างหากตามประเภทการค้า "4. การรับจ้างทำของ" ซึ่งแต่เดิมมีอัตราร้อยละ 2 ของรายได้จากการรับจ้างทำของ และมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่เป็นร้อยละ 3 เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2525

โครงสร้างอัตราภาษีอากรของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน รวมทั้งชิ้นส่วนวัตถุดิบสำคัญบางตัวที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดที่ศึกษา ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 9 และตารางที่ 1 ในภาคผนวก ค. จะเห็นว่า โครงสร้างภาษีอากรมีอัตราแตกต่างกันมากและไม่เหมาะสม กล่าวคือ อากรขาเข้าของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปมีอัตราร้อยละ 30-80 ภาษีการค้ามีอัตราร้อยละ 7.7 - 33.0 อัตราภาษีรวมมีอัตราระหว่าง 41.11% - 147.1% ในขณะที่ชิ้นส่วนประกอบสำเร็จรูปครบชุดสมบูรณ์มีอัตราอากรขาเข้าร้อยละ 10 ในกรณีของพัดลม, โทรทัศน์ และวิทยุ และมีอัตราภาษีรวมร้อยละ 12.10 - 12.29

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ยกเว้นกรณีนำเข้าวัตถุดิบชิ้นส่วนประกอบ ผู้นำเข้ามาผลิตเองอาจได้รับสิทธิพิเศษในการเสียภาษีการค้าด้วยอัตราที่ต่ำกว่าผู้นำเข้าโดยทั่วไป

² ถวิล วิสุทธจินดา, พิกัดอัตราศุลกากร, (ฉบับแก้ไขถึงวันที่ 15 กันยายน 2524), หน้า[2] อัตราภาษีการค้าจะต้องคิดบวกภาษีบำรุงท้องที่ (หรือภาษีเทศบาล) อีก 10% ซึ่งต่อไปนี้เมื่อกล่าวถึงอัตราภาษีการค้าจะหมายรวมถึงภาษีเทศบาลด้วยทุกครั้งไป เช่น ถ้าอัตราภาษีการค้าเท่ากับ 7% รวมภาษีเทศบาลด้วยจะเป็นอัตราภาษีการค้าที่ต้องเสียเท่ากับ 7.7%

ชิ้นส่วนประกอบอื่น ๆ อัตราอากาศเข้าอยู่ในช่วง 10% - 60% ภาษีการค้า สำหรับผู้นำเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมของตนเองมีอัตราร้อยละ 1.65 อัตราภาษีรวมเท่ากับ 12.01% - 63.06%

และสำหรับอากาศเข้าของวัตถุดิบที่นำมาผลิตชิ้นส่วน จะมีอัตราอยู่ในช่วง ตั้งแต่ 3.4% - 40% ภาษีการค้าอีก 1.65% และ 7.7% อัตราภาษีรวมเท่ากับ 5.2% - 42.56%

สรุปคือ ในปัจจุบัน

จากโครงสร้างอัตราอากาศเข้าและความซับซ้อนของภาษีการค้า ทำให้การผลิตชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าส่วนใหญ่มีต้นทุนภาษีสูงกว่าการนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปครบชุดสมบูรณ์ ซึ่งเสียภาษีเพียงครั้งเดียวเมื่อนำเข้า อัตราอากาศเข้าก็ต่ำกว่า ตัวอย่างเช่น การนำเข้าชิ้นส่วนครบชุดสมบูรณ์ของพัดลมไฟฟ้า จะเสียอากาศเข้าร้อยละ 10 ถ้าหากนำวัตถุดิบและชิ้นส่วนอื่น ๆ มาผลิตเองจะมีอัตราอากาศเข้าแตกต่างกันหลายอัตรา และสูงกว่ามากเช่น ชิ้นส่วนพลาสติก อากาศเข้าสูงถึง 60% ลักษณะเช่นนี้เป็นการจูงใจให้เกิดการนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากต่างประเทศเข้ามา แทนที่จะผลิตชิ้นส่วนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมในประเทศมีลักษณะค้อยพัฒนาค้านเทคโนโลยี เนื่องจากลักษณะการผลิตจะเป็นเพียงการนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากต่างประเทศเข้ามาประกอบในประเทศเท่านั้น

จากลักษณะโครงสร้างภาษีอากรดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น อัตราอากาศเข้าสูง และอัตราภาษีการค้าที่สูงจูงใจให้เกิดการลักลอบนำเข้าและโรงงานผิดกฎหมาย ความไม่เหมาะสมของอัตราภาษีสินค้าสำเร็จรูป ชิ้นส่วนประกอบสำเร็จรูปครบชุดสมบูรณ์และวัตถุดิบ ทำให้อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนเกิดได้ยาก นอกจากนี้อัตราภาษีการค้าของผลิตภัณฑ์บางชนิดที่สูง ประกอบกับความซับซ้อนของภาษีการค้าเป็นลักษณะที่ไม่สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป กับผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ และไม่ส่งเสริมโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก แต่เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งมีเงินทุนดำเนินการผลิตได้มากชั้นตอนแบบ Vertical Integration หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการส่งเสริมขายทุนใหญ่ซึ่งส่วนมากเป็นบริษัทร่วมทุนต่างชาติ

ผลกระทบของโครงสร้างภาษีอากรและอัตราภาษีที่เป็นอยู่นี้จะได้อธิบายในหัวข้อการวิเคราะห์ต่อไป

ตารางที่ 9 โครงสร้างอัตราภาษีอากรของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
และวัตถุดิบชิ้นส่วนประกอบบางรายการที่ผู้ผลิตเผชิญ (ถึงกรกฎาคม 2525)

(ร้อยละ)

รายการ	อัตราอากร ขาเข้า	อัตรากำไร มาตรฐาน	อัตราภาษี การค้าและ ภาษีเทศบาล	อัตราภาษี รวม
พัลลุมไฟฟ้า	40	13	16.5	66.10
-ชิ้นส่วนครบชุดสมบูรณ์ของ พัลลุมไฟฟ้า	10	26	1.65	12.29
-Aluminium sheet	25	7	1.65	27.2
-Plastic Part	10	26	1.65	12.29
-Plastic sheet	60	16	1.65	63.06
-Plastic materials	40	11	1.65	42.56
เครื่องปรับอากาศ (Complete sets)	80	13	22	124.7
(Split type)	80	13	22	124.7
-Compressor ของเครื่องปรับอากาศ	30	25.5	1.65	32.7
ตู้เย็น	80	13	33	147.1
-ชิ้นส่วนตู้เย็น (เช่น Evaporator)	30	25.5	1.65	32.7
เครื่องรับโทรทัศน์	40	15.5	22	75.57
-ชิ้นส่วนเครื่องรับโทรทัศน์ครบชุด (Module)	10	15.5	1.65	12.10
-หลอดภาพและชิ้นส่วนอื่น ๆ	10	11	1.65	12.01
เครื่องรับวิทยุ	40	15.5	22	75.57
-ชิ้นส่วนครบชุดสมบูรณ์ (Mechanism)	10	15.5	1.65	12.10
-ชิ้นส่วนอื่น ๆ ของเครื่องรับวิทยุ	10	11	1.65	12.01
หลอดอินแคนเดสเซนต์	30	11	7.7	41.11
หลอดฟลูออเรสเซนต์	50	11	7.7	62.82
-หลอดแก้ว (Glass Tube)	30	11	1.65	32.38

2) มาตรการช่วยเหลือผู้ผลิตในประเทศผ่านการจัดซื้อของหน่วยงานของรัฐ รัฐมีนโยบายช่วยเหลือสนับสนุนผู้ผลิตภายในประเทศ โดยพยายามให้หน่วยงานของรัฐใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในประเทศให้มากที่สุดตามความเหมาะสม มีการให้สิทธิพิเศษในการประกวดราคาในกรณีที่หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจจัดซื้อพัสดุภัณฑ์ ซึ่งมีระเบียบของทางราชการและเงื่อนไขวิธีการจัดซื้อตามแหล่งเงินกู้ครั้งนี้คือ

ก. กรณีที่ใช้เงินภายในประเทศทำการจัดซื้อ (ทั้งเงินกู้ภายในประเทศและเงินลงทุนของหน่วยงานนั้น ๆ เอง) การเปรียบเทียบราคา ให้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศใช้ราคาส่งถึงคลังพัสดุของหน่วยงานนั้น เทียบกับราคาของผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศในหน่วยของเงินบาทส่งถึงคลังพัสดุ และในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ในประเทศมีเครื่องหมายมาตรฐานหรือได้จดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกระทรวงอุตสาหกรรม มีราคาเปรียบเทียบสูงกว่าผลิตภัณฑ์ในประเทศที่ไม่ได้เครื่องหมายมาตรฐาน หรือมีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศไม่เกินร้อยละ 15 ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจซื้อผลิตภัณฑ์ที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานหรือที่ได้จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมโดยต่อรองราคาลงได้ และไม่ว่าจะต่อรองราคาลงได้เพียงใด ก็ให้ซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้^{1/}

ข. กรณีที่ใช้เงินกู้จากต่างประเทศ จะต้องมี การประกวดราคาทั่วไป (International Bidding) แล้วจัดซื้อจากผลิตภัณฑ์ที่ราคาต่ำสุด ส่วนเงื่อนไขการจ่ายเงิน คือหากจัดซื้อจากผลิตภัณฑ์ในประเทศนั้น เจ้าของเงินกู้จะจ่ายเฉพาะค่าวัสดุคิปลและค่าใช้จ่ายในการผลิต ส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ หน่วยงานที่จัดซื้อต้องเป็นผู้จ่ายทั้งหมด หากจัดซื้อจากผลิตภัณฑ์ต่างประเทศเจ้าของเงินกู้จะจ่ายเฉพาะราคา c. i. f. เท่านั้น นอกนั้น หน่วยงานที่จัดซื้อเป็นผู้จ่าย

ส่วนหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบราคาจะแตกต่างกันไปตามแหล่งเงินกู้แต่ละแห่งคือ

¹ มติคณะรัฐมนตรี แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2524

<u>แหล่งเงินทุน</u>	<u>ราคาคงผลิตภณฑ์ในประเทศ</u>	<u>ราคาคงผลิตภณฑ์ต่างประเทศ</u>
เงินทุนจากญี่ปุ่น (OECF)	ราคานำโรงงาน	ราคา c.i.f. ณ กรุงเทพฯ
เงินทุนจากธนาคารโลก	ราคานำโรงงาน	c.i.f. + 15%
เงินทุนจากเยอรมัน	ราคาส่งถึงคลังพัสดุ ของหน่วยงานนั้น ๆ	ราคาคิดเป็นเงินบาทส่งถึงคลัง พัสดุของหน่วยงานนั้น ๆ
เงินทุนจากคูเวต	ราคาส่งถึงคลังพัสดุ ของหน่วยงานนั้น ๆ	c.i.f. + Tax + 7%

จากหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบราคาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ผลิตในประเทศ
ได้เปรียบผลิตภณฑ์ต่างประเทศ (ยกเว้นกรณีเงินทุนจากญี่ปุ่น) โดยได้รับสิทธิพิเศษให้ชนะการ
ประกวดราคา หากราคาที่เสนอสูงกว่าราคาคงผลิตภณฑ์จากต่างประเทศไม่เกินร้อยละ 15
ของราคานำเข้า c.i.f. ในกรณีเงินทุนจากธนาคารโลก และจะได้เปรียบมากขึ้นไปอีกใน
กรณีที่จัดซื้อด้วยเงินทุนจากเยอรมันและคูเวต โดยได้รับการคุ้มครองจากอาคารฯ เข้าและ
ค่าธรรมเนียมพิเศษ (ถ้ามี) บวกอีกร้อยละ 7 ในกรณีเงินทุนคูเวต และถ้าใช้เงินในประเทศ
จัดซื้อผู้ผลิตในประเทศจะได้รับการคุ้มครองจากอาคารฯ เข้า และค่าธรรมเนียมพิเศษ(ถ้ามี)
และได้สิทธิพิเศษจากมติคณะรัฐมนตรีอีก 15%

แต่ในกรณีเงินทุนจากญี่ปุ่น (OECF) ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่ค่อนข้างใหญ่ของไทย
นั้น มาตรการคุ้มครองทางภาษีและมติคณะรัฐมนตรีจะไม่มีผลในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ผลิต
ในประเทศ เนื่องจากใช้การเปรียบเทียบราคา c.i.f. กับราคานำโรงงาน

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ บางครั้งหากรวมราคานำเข้า c.i.f. กับ
จำนวนภาษีที่หน่วยงานของรัฐต้องจ่าย (เนื่องจากเจ้าของเงินทุนจะจ่ายเฉพาะราคานำเข้า
c.i.f. เท่านั้น)แล้ว ค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภณฑ์จากต่างประเทศอาจสูงกว่าราคาคง
ผลิตภณฑ์ผู้ผลิตภายในประเทศเสนอก็ได้

อุปสรรคข้อจำกัดที่กีดกันผู้ผลิตในประเทศอีกลักษณะหนึ่งคือ ระเบียบปฏิบัติ
ในการเข้าแข่งขันประกวดราคาที่กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าประกวดราคาที่เฉพาะเจาะจง
การกำหนดลักษณะรูปแบบของผลิตภณฑ์ ระยะเวลาที่ประกาศรับสมัครให้ยื่นของประกวดราคา
ระยะเวลาการส่งมอบ และการกำหนดให้มีผลงานมาแล้ว เป็นต้น

3) นโยบายการส่งเสริมการลงทุน สิทธิประโยชน์ที่ได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ปี 2520 เป็นสิ่งที่รัฐจะให้แก่ผู้ได้รับการส่งเสริมที่ลงทุนในกิจการที่รัฐเห็นว่าสำคัญและเหมาะสมกับสภาวะการณ์การลงทุนในระยะนั้น ๆ สิทธิและประโยชน์ตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้คือ

- (1) อนุญาตให้คนต่างด้าวที่เป็นช่างฝีมือและผู้อำนวยการเข้ามาทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
- (2) อนุญาตให้คนต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม
- (3) อนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ
- (4) ยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าหรือภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักร วัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาในประเทศเพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบในกิจการที่ได้รับการส่งเสริม
- (5) การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเป็นเวลา 3-8 ปี กับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินปันผลตลอดระยะเวลาที่นั้น และอนุญาตให้นำผลขาดทุนไปหักออกจากกำไรสุทธิภายหลังระยะเวลาที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้อีกในเวลาไม่เกิน 5 ปี
- (6) การยกเว้นไม่ต้องนำค่ากักคิวิลด์ ลิขสิทธิ์ หรือค่าสิทธิอย่างอื่นไปคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้เป็นเวลา 5 ปี

นอกจากนี้รัฐยังให้หลักประกันว่า

- รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ
- รัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่เพื่อแข่งขัน
- รัฐจะไม่ผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับผู้ได้รับการส่งเสริม
- รัฐจะไม่ควบคุมราคาผลิตภัณฑ์ของผู้ที่ได้รับการส่งเสริม
- รัฐจะอนุญาตให้ส่งออกได้เสมอไป
- รัฐจะไม่อนุญาตให้ส่วนราชการ องค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจนำผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ได้รับการส่งเสริมเข้ามาโดยได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า

นอกจากสิทธิประโยชน์จูงใจและหลักประกันแล้ว ยังให้การคุ้มครอง โดยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษนำเข้าสำหรับสินค้าเข้าชนิดเดียวกันที่ได้รับการส่งเสริม ซึ่งเป็นการเรียกเก็บเพิ่มนอกเหนือไปจากภาษีขาเข้าตามปกติ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 50 ของราคารวมค่าประกันภัยและค่าขนส่ง โดยให้บังคับคราวละ 1 ปี ^{1/}

นอกจากนี้ยังมีผลประโยชน์อื่น ๆ อีกทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การดำเนินการของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่นำไปสู่การแก้ไขระเบียบและมาตรการต่าง ๆ เช่น การให้มีการแก้ไขอัตราภาษีขาเข้า หรือวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่เป็นอุปสรรคต่อกิจการของผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษนำเข้า การให้มีการควบคุมการนำเข้าและส่งออก การให้มีการควบคุมการตั้ง-ขยายโรงงาน^{2/} เนื่องจากคณะกรรมการมีอำนาจตาม พ.ร.บ.ที่จะกระทำได้ ผลประโยชน์ทางอ้อมคือผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมักจะได้รับความสะดวกมากขึ้นในการหาเงินกู้เพื่อการลงทุน โดยเฉพาะการกู้เงินจากบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

¹ รายละเอียดการส่งเสริมการลงทุนคู่ได้จาก (1) พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 94 ตอนที่ 38 วันที่ 4 พฤษภาคม 2520 (2) คร.พรรคชัย อัครเสรี และส่วนวิจัยและวางแผนบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย, หน้า 8-16 และ (3) คร.พรรคชัย อัครเสรี กับคณะ, สิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน, รายงานการวิจัย ฉบับที่ 4 ของสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย, เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พฤศจิกายน 2523.

² ตัวอย่างคือ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2524 ให้มีการควบคุมการนำเข้าคอมพิวเตอร์ ขนาดไม่เกิน 1 แรงม้า และยังมี การห้ามตั้ง-ขยายโรงงานผลิตคอมพิวเตอร์ เป็นเวลา 5 ปี เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2523 เพื่อให้การคุ้มครองแก่บริษัทกุลธรเคอร์บี

สำหรับกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน^{1/} จะได้รับสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมตามปกติ โดยได้รับลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับการขายผลิตภัณฑ์ ได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลให้หักค่าขนส่ง ไฟฟ้า น้ำประปา เป็น 2 เท่าของที่จ่ายไปจริง และอนุญาตให้หักเงินลงทุนบางส่วนในการติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้อุตสาหกรรมกระจายไปสู่ภูมิภาคและเป็นการชดเชยข้อเสียเปรียบของกิจการที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพฯ

อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าทั้ง 7 ชนิดที่ศึกษา เคยได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนทั้งสิ้น ซึ่งปกติจะให้การส่งเสริมเป็นเวลา 5 ปีแรกของการลงทุนในกิจการนั้น ๆ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะหมดระยะเวลาได้รับการส่งเสริมแล้ว และบางกิจการก็ไต่คงให้การส่งเสริมเนื่องจากผลิตภัณฑ์นั้นมีการผลิตเป็นจำนวนมาก มีการเจริญเติบโตสามารถพึ่งตนเองได้แล้ว หรือคงเพื่อความเหมาะสมจากขนาดของตลาดในประเทศ เช่น งดให้การส่งเสริมการผลิตหลอดฟลูออเรสเซนต์ (20 สค. 2519) พัดลมไฟฟ้า (เมื่อ 22 พย. 2521) การผลิตหม้อหุงข้าวไฟฟ้า (งคเมื่อ 27 สค. 2522) และการผลิตมอเตอร์คอมพิวเตอร์ (งคเมื่อ 28 มิย. 2522) ส่วนกิจการที่ยังให้การส่งเสริมการลงทุนอยู่คือ

- อุตสาหกรรมผลิตหรือประกอบผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เครื่องรับ-ส่งวิทยุ ส่วนประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยจะให้การส่งเสริมการลงทุนแก่กิจการที่มีขนาดลงทุนไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท (ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน) โดยไม่

^{1/} สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนเมื่อปี 2521 รวม 4 เขตคือ ภาคเหนือ ที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ สันกำแพง และลำพูน ภาคกลาง ที่อำเภอเมืองนครราชสีมา ปักธงชัย ปากช่อง อำเภอเมืองสระบุรี และแก่งคอย ภาคอีสาน ที่อำเภอเมืองขอนแก่นและบ้านไผ่ ภาคใต้ ที่อำเภอเมืองสงขลาและหาดใหญ่ รวมทั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (ปัจจุบันมี 3 ราย) และนิคมอุตสาหกรรมที่ดำเนินการโดยนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

จำกัดเขตที่ตั้งโรงงาน แต่มีเงื่อนไขสำหรับอุตสาหกรรมผลิตเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องผลิตเพื่อส่งออกจำหน่ายต่างประเทศทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่^{1/}

-กิจการที่อยู่ในระยะได้รับการส่งเสริมการลงทุนคือ อุตสาหกรรมผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ สำหรับตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศ รวมทั้งเครื่องทำความเย็นอื่น ๆ โดยให้การส่งเสริมเพียง 1 รายคือ บริษัทกุลธรเคอร์บี จำกัด ซึ่งมีเงื่อนไขและหลักการโดยสรุปคือ จะให้การส่งเสริมเพียง 1 รายเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันที่บริษัทที่ได้รับการส่งเสริมเปิดดำเนินการ โดยผู้ได้รับการส่งเสริมจะต้องสนองความต้องการภายในประเทศได้เพียงพอ โรงงานจะต้องตั้งในเขตส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น และให้ผู้ได้รับการส่งเสริมมีโอกาสให้ผู้ใช้อมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ในประเทศเข้าร่วมถือหุ้นด้วยร้อยละ 60 และทางกระทรวงอุตสาหกรรมก็ได้ประกาศระเบียบการตั้ง-ขยายโรงงานผลิตหรือประกอบมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ที่ใช้กับตู้เย็นหรือเครื่องปรับอากาศเป็นเวลา 5 ปี (ประกาศเมื่อ 11 มกราคม 2523) กระทรวงพาณิชย์ประกาศควบคุมการนำเข้าคอมเพรสเซอร์สำเร็จรูป รวมทั้งชิ้นส่วนสำหรับเครื่องทำความเย็นขนาดไม่เกิน 1 แรงม้า ตามพิกัดศุลกากรที่ 84.11 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2524

4) นโยบายการส่งเสริมการส่งออก มาตรการที่ใช้เพื่อส่งเสริมให้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ในประเทศได้แก่^{2/}

¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, "บัญชีประเภทและขนาดของกิจการที่จะให้การส่งเสริมการลงทุน (รวบรวมถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2523)", หน้า 14.

² วราภรณ์ กัญจนาทิพย์ และวิไล วิสุนิมล, การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก, (สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย : รายงานวิจัย ฉบับที่ 2 เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พฤศจิกายน 2523), หน้า 17-25.

4.1) การให้สิทธิพิเศษต่อโครงการที่ผลิตเพื่อส่งออกโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2515 และแก้ไขเมื่อ พ.ศ. 2520 ได้ให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมเป็นพิเศษแก่ผู้ดำเนินการส่งออกคือ (ก) ยกเว้นภาษีขาเข้าทุกชนิดสำหรับวัตถุดิบและสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตหรือประกอบผลิตภัณฑ์ เพื่อการส่งออก (ข) ยกเว้นอากรขาออกทุกชนิด (ค) ยกเว้นภาษีการค้าสำหรับผู้ผลิตหรือขายวัตถุดิบให้ผู้ผลิตเพื่อการส่งออก หรือบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริม (ง) ยกเว้นภาษีการค้าค่านายหน้าและตัวแทนในการส่งออก (จ) ยกเว้นภาษีการค้าของผู้รับจ้างทำของสำหรับของที่จะส่งออกโดยบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริม (ฉ) อนุญาตให้ผู้ผลิตเพื่อส่งออกที่ได้รับการส่งเสริมหักเงินได้พึงประเมินเป็นจำนวนร้อยละ 5 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการส่งออกในปีนั้น และสำหรับบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมจะได้รับอนุญาตให้นำเงินภาษีเงินได้ที่สำนักงานสาขาได้ชำระแล้วในต่างประเทศหักออกจากยอดภาษีเงินได้ที่ต้องชำระภายในประเทศ

4.2) การคืนและชดเชยภาษีอากรในการส่งออกผลิตภัณฑ์

นโยบายการคืนและชดเชยภาษีอากรกำหนดโดยกระทรวงการคลัง เพื่อช่วยลดต้นทุนของผู้ผลิตเพื่อส่งออก โดยดำเนินการผ่านหน่วยงาน 2 แห่งคือ กรมศุลกากรและสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ก) การยกเว้นและคืนภาษีอากรโดยกรมศุลกากร

ผู้ผลิตเพื่อการส่งออกทุกรายไม่ว่าจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนหรือไม่ จะได้รับการยกเว้นภาษีและอากรขาเข้าตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน มาตรา 19 พวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ซึ่งเริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2524 ตามประกาศกระทรวงการคลัง ที่ 5/2514 ให้ส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก โดยประกาศลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบให้แก่ผู้นำเข้าเพื่อผลิตเป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศในอัตราร้อยละ 10 ของที่ต้องชำระ ส่วนที่เหลือร้อยละ 90 ให้ใช้วางประกันเป็นเงินสดหรือพันธบัตรรัฐบาล หรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการชำระอากรไว้ได้ ภายหลังจากที่ผลิตสินค้าส่งออกภายใน 1 ปีนับแต่วันตรวจปล่อยของ ผู้ผลิตจะได้รับคืน

ส่วนที่วางประกันไว้กับอีก 7 ใน 8 ส่วนของเงินอากรขาเข้าที่ได้จ่ายไปแล้ว นั่นคือผู้ผลิต เพื่อส่งออกจะได้รับส่วนลดหย่อนของเงินอากรขาเข้าเป็นอัตราร้อยละ 98.75 ต่อมาได้ มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 แก้ไขหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) บางประการ โดยกำหนดให้ผู้นำเข้าชำระอากรเต็มจำนวนหรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการชำระอากรในขณะนำเข้าก็ได้ และจะได้รับการคืนอากรเต็มตามจำนวนตามส่วนที่ได้ผลิตส่งออก ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ผู้ผลิตจึงได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าเต็มจำนวน

และเมื่อปี 2518 กรมศุลกากรได้เริ่มดำเนินการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Manufacturing Warehouse) ขึ้นตามมาตรา 8 ทวิ (2) แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2464 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 เพื่อใช้เป็นที่ผลิตสินค้าจากวัสดุที่นำเข้ามาจากต่างประเทศแล้ว ส่งสินค้าที่ผลิตได้ออกนอกประเทศ โดยยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและอากรขาออก มาตรการนี้สนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการขนาดใหญ่ที่มีความจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบหรือวัสดุจากต่างประเทศทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ในการผลิต เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าและส่งออก ไม่ต้องคิดค่าภาษีที่จะเก็บและที่จะคืนซึ่งอาจมีมูลค่าสูงหลายร้อยล้านบาท ทั้งนี้ผู้ผลิตสามารถขออนุญาตจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมศุลกากรกำหนด ปัจจุบันในหมวดอุตสาหกรรมเครื่องใช้ อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทนี้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศุลกากรเพียงประเภทเดียวคือ อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้า

ข) การชดเชยภาษีโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเริ่มให้การชดเชยภาษีแก่ผู้ผลิตเพื่อส่งออกเมื่อปี 2515 โดยกำหนดเป็นอัตราทายตัวต่อหน่วย ซึ่งประมาณว่าจะเท่ากับมูลค่าของภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนของค่าวัตถุดิบ เครื่องจักร เชื้อเพลิง และไฟฟ้า ทั้งนี้ไม่รวมภาษีเงินได้ การกำหนดอัตราชดเชยจะทำเมื่อมีผู้ผลิตมาขึ้นขอและจะใช้ อัตรานี้สำหรับสินค้าชนิดเดียวกันของผู้ผลิตรายอื่น ๆ ด้วย อัตราชดเชยมีสองอัตราคือ อัตราเต็มจำนวน (Full Rate) สำหรับผู้ผลิตขอชดเชยภาษีที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเพียง

แห่งเดียว และอัตราปกติสำหรับผู้ผลิตที่ขอยกเว้นภาษีและอากรขาเข้าที่กรมศุลกากรแล้ว บางส่วนต่อมาเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2522 สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ออนหน้าที่ การจ่ายคืนภาษีทั้งหมดไปให้กรมศุลกากรโดยทางสำนักงานมีหน้าที่ประเมินและประกาศ อัตราชดเชยแต่เพียงอย่างเดียว แต่การชดเชยภาษีนี้นี้มีปัญหาความล่าช้าในการจ่ายเงิน ชดเชยค่าภาษีมามาก เนื่องจากติดขัดเงินงบประมาณไม่พอจ่าย และการคำนวณเงินชดเชย ตามสูตรการผลิตล่าช้า ทำให้ผู้ผลิตที่ส่งออกมีต้นทุนค่าภาษีจมอยู่ที่นี้เป็นเวลานานมาก บาง รายกินเวลาถึงปีกว่าและบางรายตั้งแต่ขอมายังไม่ได้รับเงินชดเชยเลยเป็นที่เคืองครุ่น มาก^{1/} และไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือผู้ส่งออกทางค่านาฬิกา

เพื่อให้การชดเชยภาษีอากรสะดวกและรวดเร็วขึ้น จึงมีการตราพระราชบัญญัติชดเชยค่านาฬิกาอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524 เมื่อ 9 สิงหาคม 2524 เพื่อทดแทนพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 หลักการ สำคัญของ พ.ร.บ. ใหม่คือ ให้กำหนดอัตราเงินชดเชยเป็นอัตราทั่วไป (เว้นแต่กรณีที่มี เหตุพิเศษ) โดยจะกำหนดอัตราตามสภาพ ตามราคา ตามประเภทหรือตามชนิดของสินค้า ที่ส่งออกก็ได้ และกำหนดให้กรมศุลกากร กรมสรรพากร และกรมสรรพสามิต กันเงินภาษี อากรไว้ได้ไม่เกินร้อยละหนึ่งของภาษีอากรที่ส่วนราชการนั้นได้จัดเก็บ หรือรับไว้เพื่อจ่าย เป็นเงินชดเชย โดยไม่ต้องนำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน (และหากมีเหตุอันควรจะเพิ่มได้ ไม่เกินร้อยละสอง) หลังจากนั้นกระทรวงการคลังได้ออกประกาศคณะกรรมการพิจารณา ชดเชยค่านาฬิกาอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร ตามประกาศที่ อ.1/2525 เรื่อง กำหนดอัตราเงินชดเชย โดยกำหนดอัตราเงินชดเชยที่ใช้เป็น 2 อัตราคือ อัตรา ก. (หรือ Full Rate เค็ม) สำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้สิทธิในการขอคืนภาษีจากกรมศุลกากร และอัตรา ข. (Regular Rate เค็ม) สำหรับผู้ที่ได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษีจากกรมศุลกากรแล้วส่วนหนึ่ง รวมทั้งกรณีของผู้ที่ได้รับสิทธิและประโยชน์ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุนด้วย อัตราชดเชย ภาษีใหม่นี้กำหนดเป็นร้อยละของราคาส่งออก (f.o.b.) ของสินค้าประเภทนั้น ๆ และมี เพียงอัตราเดียวสำหรับสินค้าแต่ละประเภท (ตาม BTN Code 2 หลัก) ซึ่งในแต่ละประเภท

¹ จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า เมื่อเดือนเมษายน 2525

ประกอบด้วยสินค้าต่าง ๆ หลายชนิด อัตรานี้จึงเป็นอัตราเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ซึ่งอาจสูงกว่าหรือต่ำกว่าภาษีที่ผู้ผลิตสินค้าแต่ละชนิดได้จ่ายไปจริง ในขณะที่อัตราเดิมนับรวมจากสูตรการผลิต อัตราจึงใกล้เคียงมากกว่า แต่ในช่วงนี้ทางสำนักงานเศรษฐกิจการคลังยังเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตส่งออกเลือกใช้ได้ทั้งอัตราเก่าและอัตราใหม่ จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2527

ตารางที่ 10 ใกล้เคียงการเปรียบเทียบอัตราชดเชยใหม่กับอัตราชดเชยเก่า จะเห็นว่า อัตราใหม่ต่ำกว่าอัตราเก่าทุกผลิตภัณฑ์ที่ศึกษา เช่น พัดลมไฟฟ้า อัตราใหม่ต่ำกว่าอัตราเก่าโดยเฉลี่ยสูงถึงประมาณเกือบ 20% วิทยุติดรถยนต์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ และตู้เย็น อัตราชดเชยใหม่ต่ำกว่าอัตราชดเชยเดิม 17.88% , 15.2% , 7.94% และ 3.65% ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส่งออกจึงใช้อัตราเก่าทุกราย เนื่องจากเงินชดเชยมากกว่าอัตราใหม่ และอัตราเก่าใกล้เคียงกับภาษีที่ผู้ผลิตได้จ่ายไปจริงมากกว่าอัตราใหม่

สำหรับการใช้สิทธิขอชดเชยภาษีของผู้ผลิตส่งออกนั้น นับแต่ที่ได้เริ่มใช้มาตรการชดเชยภาษีเป็นต้นมา ใ้มีผู้ไปใช้สิทธิมากขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ ในปีแรกที่เริ่มใช้คือปี 2515 ไม่มีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าชนิดใดไปขอรับการชดเชยภาษีเลย จนกระทั่งปี 2517 มีเพียงผลิตภัณฑ์ตู้เย็นเท่านั้นที่ไปขอรับเงินชดเชยภาษี แต่ปีต่อ ๆ มานับแต่นั้นก็ได้มีผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ไปใช้สิทธิดังกล่าวมากขึ้น จนถึงปี 2524 มีผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าที่ได้รับเงินชดเชยถึง 15 ชนิด ดังตารางที่ 11 ในช่วงปี 2517-2524 ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าทุกชนิดได้รับเงินชดเชยเป็นจำนวน 59.83 ล้านบาท จากยอดเงินชดเชยทั้งสิ้น 1,096.62 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 5.46 ของยอดเงินชดเชยทั้งสิ้น แนวโน้มการใช้มาตรการชดเชยภาษีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี 2523-2524 สำหรับการใช้จ่ายมาตรการชดเชยของผลิตภัณฑ์ที่ศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์เครื่องรับโทรทัศน์ได้รับเงินชดเชยภาษีสูงสุดในกลุ่ม รองลงมาคือ ตู้เย็น พัดลม วิทยุและเครื่องปรับอากาศ ตามลำดับ ยอดเงินชดเชยรวมของผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 ในช่วงปี 2517-2524 เป็นจำนวน 29.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.3 ของยอดเงินชดเชยในหมวดผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า

4.3) การชดเชยค่ากระแสไฟฟ้า

การไฟฟ้าแห่งประเทศไทยได้ประกาศลดอัตราค่ากระแสไฟฟ้า ร้อยละ 3.33 แก่ผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก โดยมีเงื่อนไขว่าสินค้าส่งออกที่มีสิทธิได้

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบจำนวนเงินขอเสนอราคาสำหรับค่าจ้างระหว่างวิศวกรในชั้นอัตราค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน

BTN Code	ผลิตภัณฑ์ (Products)	ขนาด (Model)	ราคาส่งออก F.O.B. (บาท)	อัตราขอเสนอ (Specific) (บาท)	อัตราค่าคิดเป็นร้อยละของราคาส่งออก (% of F.O.B.)	อัตราขอเสนอใน (ร้อยละ) (บาท)	ที่มา
85.06	พัดลมไฟฟ้า (Electric Fan)	12" Table	395.11	77.41	19.60	23.63	Mitsubishi
85.06		14" Table	430.50	109.34	25.54	25.74	Sanyo
85.06		16" Table	451.00	129.60	28.74	26.97	Sanyo
85.06		16" Stand	530.00	206.54	38.97	32.70	Hitachi
85.06		16" Orbit	690.00	91.90	13.32	41.26	Hitachi
				<u>Average % of F.O.B.</u>	<u>25.23%</u>	<u>5.98%</u>	
84.15	ตู้เย็น (Refrigerator)	4 Cu/ft.	3,474.79	275.74	7.94	182.77	Sanyo
84.15		5 Cu/ft.	3,134.80	307.80	9.82	164.89	Sanyo
84.15		6 Cu/ft.	3,801.18	329.81	8.68	199.94	Toshiba
84.15		7 Cu/ft.	4,589.75	343.69	7.49	241.42	Sanyo
84.15		8 Cu/ft.	4,537.39	482.88	10.64	238.67	Mitsubishi
				<u>Average % of F.O.B.</u>	<u>8.91%</u>	<u>5.26%</u>	
84.12	เครื่องปรับอากาศ Split Type	12,000BTU./Hr.	7,874.4	1,064.17	13.5	414.19	Sanyo
84.12		15,000BTU./Hr.	9,302.4	1,176.28	12.6	489.40	Sanyo
84.12		18,000BTU./Hr.	9,832.8	1,339.30	13.6	517.14	Sanyo
					<u>Average % of F.O.B.</u>	<u>13.2%</u>	<u>5.26%</u>

ตารางที่ 10 (ต่อ)

BTN Code	ผลิตภัณฑ์ (Products)	ขนาด (Model)	ราคาส่งออก F.O.B. (บาท)	อัตราค่าเช่า (Specific) (บาท)	อัตราค่าลิขสิทธิ์เป็นร้อยละของราคาส่งออก (% of F.O.B.)	อัตราค่าเช่าใหม่ (ร้อยละ) (บาท)	ที่มา
85.15	เครื่องรับโทรทัศน์ (Television Set)	12" B/W	1,213.7	272.67	22.47	72.58	Tanin
85.15		17" B/W	2,106.8	348.50	16.54	125.99	Tanin
85.15		14" Color	4,809.0	1,229.52	25.57	287.58	Tanin
85.15		20" Color	6,150.0	1,238.52	20.14	367.77	Tanin
					<u>Average % of F.O.B.</u>	<u>21.18%</u>	<u>5.98%</u>
85.15	วิทยุกลุ่รอนต์ พร้อมเพลาสเตอ์	-	987	235.49	23.86	59.02	National
					<u>Average % of F.O.B.</u>	<u>23.86%</u>	<u>5.98%</u>

หมายเหตุ : อัตราค่าเช่าข้างต้นนี้เป็นอัตราเต็ม (Full Rate) ซึ่งเป็นอัตราที่ผู้จัดส่งออกใช้เป็นส่วนใหญ่

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิต

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนเงินชดเชยค่าภาษีอากรของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า (ช่วงปี 2517-2524)

(พันบาท)

Products	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2517-2524
1. Refrigerator	154.8	1,497.2	406.9	749.2	420.8	918.0	918.1	3,160.0	8,225.0
2. Television	-	-	403.0	168.8	471.2	24.8	898.3	9,610.5	11,576.6
3. Radio	-	-	-	-	82.1	91.5	1,909.4	1,073.7	3,156.7
4. Air-conditioner	-	-	-	-	-	234.6	477.5	1,049.6	1,761.7
5. Electric Fan	-	-	-	-	-	446.9	2,107.6	2,226.5	4,781.0
6. Telephone set	-	-	-	-	-	1,454.5	31.8	-	1,486.3
7. Wire and cable	-	2,065.0	2,509.6	3,408.4	2,373.0	1,716.2	2,375.5	1,036.5	15,484.2
8. IC _s	-	-	-	-	-	-	0.007	-	0.007
9. Insulator	-	-	-	-	-	-	113.9	116.3	230.
10. Compressor	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Transformer	-	-	-	-	-	71.0	11,558.7	79.3	11,709.0
12. Condenser	-	-	-	252.1	993.2	4.9	2.9	1.1	1,254.2

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(พันบาท)

Products	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2517-2524
13. Electronic products	-	-	-	-	-	-	6.5	-	6.5
14. Electric Iron	-	-	-	-	-	-	34.6	-	34.6
15. Dry cell	-	-	-	-	-	-	89.2	22.5	111.7
รวม 5 ผลิตภัณฑ์แรก	154.8	1,497.2	809.9	918.0	974.1	1,715.8	6,310.9	17,120.3	29,501.5
รวมผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า	154.8	3,562.6	3,319.5	4,578.5	4,340.3	4,962.3	20,531.7	18,375.7	59,825.6
%ของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า	100	42.03	24.40	20.05	22.44	34.58	30.74	93.17	49.33
รวมผลิตภัณฑ์ทุกชนิด	45,816.0	37,329.0	64,676.7	109,896.3	112,312.2	281,901.2	254,628.5	149,739.6	1,096,620.5
%ของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าต่อผลิตภัณฑ์รวมทุกชนิด	0.34	9.54	5.13	4.20	3.86	1.76	8.06	12.27	5.46

หมายเหตุ : ในการขอชดเชยภาษีของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า ผู้ผลิตส่งออกจะขอชดเชยภาษีโดยใช้อัตราเต็ม (Full Rate) เป็นส่วนใหญ่ โดยในปี 2523 และ 2524 ผู้ผลิตขอชดเชยภาษีโดยใช้อัตราปกติ (Regular Rate) เพียง 30,300 บาท และ 973,200 บาท หรือคิดเป็น 0.1% และ 5.3% ของยอดเงินชดเชยภาษีในหมวดผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าตามลำดับ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

รับการชดเชยค่ากระแสไฟฟ้าจะต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท ภายในระยะเวลา
ส่งออก 1 ปี

4.4) การรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินเพื่อส่งออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนระยะสั้นแก่ผู้ส่งออกโดยการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินจากการส่งออกในอัตราร้อยละ 5 จากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งซื้อลดจากผู้ส่งออกร้อยละ 7 และกำหนดเวลาชำระเงินคราวละไม่เกิน 180 วัน การช่วยเหลือด้านเงินทุนนี้ จะให้ทั้งในระยะก่อนและหลังการส่งออก ในช่วงก่อนการส่งออก จะช่วยให้ผู้ส่งออกมีเงินทุนจัดซื้อสินค้าและนำสินค้านั้นฝากเก็บที่คลังสินค้าเพื่อเตรียมส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ผู้ส่งออกที่จะกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำในช่วงนี้จะต้องแสดงใบสัญญาซื้อขายสินค้าหรือเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือใบรับฝากสินค้าที่เตรียมจะส่งออกเป็นหลักฐานประกอบตัวสัญญาใช้เงิน ส่วนในช่วงหลังการส่งออกนั้น เพื่อช่วยให้ผู้ส่งออกสามารถให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศเป็นระยะเวลาานพอควรภายหลังจากที่จัดส่งสินค้าออกไปแล้ว ทั้งนี้ผู้ส่งออกจะต้องแสดงหลักฐานว่ายังมิได้รับชำระเงินจากผู้ซื้อประกอบตัวสัญญาใช้เงิน

วงเงินที่จะให้ผู้ส่งออกกู้โดยการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินของผู้ส่งออกจากธนาคารพาณิชย์ มีดังนี้คือ

ร้อยละ 90 ของจำนวนเงินตามตัวแลกเปลี่ยน

ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต

ร้อยละ 70 ของจำนวนเงินตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อสินค้า

ร้อยละ 40 ของมูลค่าราคาประเมินใบรับฝากสินค้าของธนาคารพาณิชย์

นอกจากกรณีผู้ส่งออกทั่ว ๆ ไปแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อแก่ผู้ส่งออกรายย่อยและรายใหม่ ให้มีเงินทุนหมุนเวียนไปใช้ในการดำเนินการส่งสินค้าส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศมากขึ้น โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่ผู้ส่งออกรายย่อยและรายใหม่เป็นผู้ออก ในวงเงินไม่เกิน 100% ของจำนวนเงินตามตัวแลกเปลี่ยนและในวงเงินหมุนเวียนไม่เกิน 5 แสนบาท ระยะ

เวลา 180 วัน อัตราส่วนลดจากธนาคารพาณิชย์ 5% และธนาคารพาณิชย์คิดจากผู้ส่งออก 7% โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2521

4.5) การส่งเสริมการขายโดยกระทรวงพาณิชย์

ศูนย์บริการส่งออกเป็นหน่วยงานส่งเสริมสินค้าออก ตั้งขึ้นเมื่อปี 2518 เพื่อให้บริการด้านการแนะนำช่องทางส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ช่วยค้นหาข่าวสาร เพื่อให้ผู้ผลิตหาลูกค้าใหม่โดยเฉพาะสำหรับสินค้าเป้าหมาย นอกจากนี้กระทรวงพาณิชย์ยังได้ดำเนินการเร่งรัดการใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรและทางการค้า โดยส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมและเจรจากับประเทศพัฒนาแล้วที่ให้สิทธิพิเศษด้วยการลดหรือยกเลิกอากรขาเข้าแก่สินค้าจากไทย ร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนในการเจรจาขอลดหย่อนหรือขจัดสิ่งกีดขวางทางการค้า ทั้งในอัตราภาษีศุลกากรและอื่น ๆ เจริญปัญหาข้อพิพาททางการค้า จัดตั้งสำนักงานพาณิชย์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่สินค้าไทยในต่างประเทศ รวมทั้งเข้าร่วมงานแสดงสินค้าไทยในต่างประเทศด้วย

4.6) การจัดตั้งเขตผลิตเพื่อส่งออก (Export Processing Zone)

โดยกระทรวงอุตสาหกรรม

เพื่อเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออกขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังให้เป็นแหล่งประกอบกิจการอุตสาหกรรมเพื่อความเหมาะสมของผังเมือง โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในด้านการขออนุญาตตั้งโรงงาน การคมนาคม และสาธารณูปโภคต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้ผลิตเพื่อส่งออกยังได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากทางรัฐบาลในฐานะเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน^{1/} ตามโครงการได้รวมเขตปลอดภาษี (Free Trade Zone) เข้าไว้ด้วย และยังจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน (Custom Bonded Warehouse) เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในการนำสินค้าเข้ามาพักไว้ที่คลังสินค้านี้ เพื่อรอการเสียภาษี โดยมีเจ้าหน้าที่ศุลกากรมาประจำและยังไม่ต้องเสียภาษีขาเข้า (ในกรณีวัตถุดิบ) เพียงแต่เสียค่าบริการเก็บรักษาในอัตราต่ำ

¹ วราภรณ์ กัญจนาทิพย์ และ วิไล วิสนุวิมล, การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก, หน้า 25.

5) นโยบายการควบคุมการค้าและอุตสาหกรรม

นโยบายควบคุมการค้าได้แก่ การควบคุมราคา การควบคุมการนำเข้าและส่งออก ซึ่งกระทำโดยกระทรวงพาณิชย์ ส่วนนโยบายการควบคุมอุตสาหกรรมได้แก่ การควบคุมการตั้งและขยายโรงงาน การกำหนดอัตราส่วนการใช้ชิ้นส่วนและวัตถุดิบในประเทศ และการกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งกระทำโดยกระทรวงอุตสาหกรรม

-การควบคุมการนำเข้าและการส่งออก ตั้งแต่ปี 2509 เป็นต้นมายังไม่เคยมีการควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ศึกษาทั้ง 7 ชนิดนี้เลย จนกระทั่งเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2524 ได้มีการประกาศควบคุมการนำเข้ามอเตอร์คอมเพรสเซอร์สำเร็จรูป รวมทั้งชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบของคอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องทำความเย็นขนาดไม่เกิน $\frac{1}{4}$ แรงม้า^{1/}

-การควบคุมราคา เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2524 คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ได้กำหนดให้หลอดไฟฟ้า สายไฟฟ้า และถ่านไฟฉายเป็นสินค้าควบคุมที่ผู้นำเข้าหรือผู้ผลิตจะต้องแจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุนในการผลิตและการขาย ต้นทุนในการนำเข้า และแจ้งราคาขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ราคาขายส่ง ราคาขายปลีก ณ วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ต่อกระทรวงพาณิชย์ ภายในวันที่ 24 กรกฎาคม 2524 ประกาศนี้มีผลบังคับใช้ทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร^{2/}

-การควบคุมการตั้ง-ขยายโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประกาศห้ามตั้งและห้ามขยายโรงงานผลิตหลอดไฟฟ้าฟลูออเรสเซนต์ ในช่วงตั้งแต่ 31 ตุลาคม 2516-2519 และให้ระงับการตั้ง-ขยายโรงงานผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศไว้เป็นการชั่วคราว มีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่ 11 มกราคม 2523 เป็นต้นไป

¹ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2524) ลงวันที่ 28 กันยายน 2524

²ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 98 ตอนที่ 118 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2524

-การควบคุมบังคับใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนภายในประเทศ สำหรับอุตสาหกรรมที่ศึกษาทั้ง 7 ชนิดไม่มีการควบคุม แต่มีการควบคุมอุตสาหกรรมผลิตสายไฟฟ้าที่กำหนดให้ต้องใช้ลวดทองแดงที่ผลิตในประเทศทั้งหมดตั้งแต่ปี 2513 และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่กำหนดเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนแก่อุตสาหกรรมผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์ให้ได้รับการส่งเสริมคือ บริษัททุกขรเคอร์บี จะต้องใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับคือในปีแรกให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ 24% ของต้นทุนชิ้นส่วนทั้งหมด และเพิ่มขึ้นเป็น 60% และ 80% ในปีที่ 2 และปีที่ 3 นับจากเปิดดำเนินการตามลำดับ

-การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรมได้มีการออกประกาศกำหนดใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และคมนาคม ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2525 รวม 40 รายการ และยังอยู่ในขบวนการจัดทำและรอประกาศอีก 80 รายการ สำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ศึกษาได้มีการกำหนดมาตรฐานแล้วคือ พัดลมไฟฟ้า สายไฟฟ้า และหลอดไฟฟ้า ที่ยังอยู่ในขบวนการจัดทำคือ เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เทปตลับ หลอดไฟเล็ก หลอดนีออน ฯลฯ

6) นโยบายการให้สินเชื่อ แหล่งเงินทุนที่สำคัญของอุตสาหกรรมและเป็นนโยบายของรัฐที่จะช่วยเหลือผู้ผลิตในด้านการเงินคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานชกจอุตสาหกรรมขนาดย่อม แหล่งเงินทุนที่สำคัญมากอีกแห่งหนึ่งคือ ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทย มีมาตรการช่วยเหลือผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมโดยการให้สินเชื่อระยะสั้น (ไม่เกิน 180 วัน) ในรูปแบบของการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน ซึ่งมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ก) การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรม (Industrial Promissory Note : IPN) ธนาคารแห่งประเทศไทยมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในประเทศด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์คืออัตราซื้อลดตั๋วสัญญาได้ไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดจากธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 5 ต่อปี ส่วนวงเงินที่ผู้ผลิตแต่ละรายจะออกตั๋วสัญญาได้นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้กำหนดตามความจำเป็น

ของแต่ละราย คำสัญญาที่มีกำหนดเวลาชำระเงินไม่เกิน 120 วัน

ข) การรับช่วงซื้อลดคำสัญญาใช้เงินเพื่อส่งออก (Export Promissory Note : EPN) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดคำสัญญาใช้เงินเพื่อกิจการส่งออกในอัตราร้อยละ 5 จากธนาคารพาณิชย์ที่คิดอัตราซื้อลดจากผู้ส่งออกไม่เกินร้อยละ 7 มีกำหนดชำระครั้งละไม่เกิน 180 วัน และกำหนดวงเงินให้ผู้ส่งออกกู้ตามอัตราที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อ 4.4

บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย^{1/} เป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวในปี 2523 บรรษัทกำหนดอัตราคอกเบี้ยเงินกู้ยืมสูงสุดไม่เกิน 18% อัตราคอกเบี้ยจะต่างกันในแต่ละโครงการคือ

- ก) อัตราคอกเบี้ย 10.0% ต่อปี สำหรับโครงการเงินกู้ระยะยาว
- ข) อัตราคอกเบี้ย 13.5% ต่อปี สำหรับโครงการอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบเกษตรเป็นหลัก
- ค) อัตราคอกเบี้ย 14% ต่อปี สำหรับโครงการที่ตั้งในชนบทและโครงการประหยัดพลังงาน
- ง) อัตราคอกเบี้ย 14.5% ต่อปี สำหรับโครงการที่ตั้งในกรุงเทพฯ และบริเวณ 5 จังหวัดใกล้เคียง

อัตราคอกเบี้ยดังกล่าวข้างต้นนี้ได้เพิ่มขึ้นอีกอย่างละ 1% ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2524 เป็นต้นไป

สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม (SIFO) สถาบันนี้ตั้งขึ้นในปี 2507 มีวัตถุประสงค์ให้เป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวสำหรับอุตสาหกรรมขนาดเล็กโดยเฉพาะ โดยกำหนดจำนวนเงินให้กู้ไม่เกิน 1 ล้านบาท ด้วยอัตราคอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี และจะให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมที่ทำการส่งออกก่อน

¹ ณรงค์ชัย อัครเศรณี และ พรสวรรค์ ศรีแมน, การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมกับการพัฒนาการส่งออก, (รายงานวิจัยฉบับที่ 2 ของสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พฤศจิกายน 2524), หน้า 84-85.

แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตส่วนใหญ่ใช้บริกรเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ เป็นส่วนมาก อย่างไรก็ตามจากข้อมูลทางการที่มีอยู่และสามารถดูปริมาณการใช้บริการ คำนดินเชื้อสำหรับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตทุกรายได้ใช้ บริการจากมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยผ่านธนาคารพาณิชย์ ซึ่งตนเป็นลูกค้า ประจำอยู่

นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังทำการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้ เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อม และการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้ เงินของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) ตามโครงการเครดิตระยะ ยาวอีกด้วย เพื่อช่วยสภาพคล่องของบริษัทฯ ให้มีเงินไปให้กู้สำหรับการขยายโครงการ ของธุรกิจ วงเงินอยู่ระหว่างร้อยละ 40-80 ของเงินที่ IFCT ให้กู้ โดยธนาคารแห่ง ประเทศไทยคิด 7% และ IFCT คิดจากเงิน 10% สำหรับกิจการส่งออก ส่วนกิจการที่ผลิต เพื่อจำหน่ายในประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยคิด 8% และ IFCT คิดจากเงิน 11%

จึงอาจกล่าวได้ว่าในค่านโยบายการให้สินเชื่อ มาตรการของธนาคาร แห่งประเทศไทยมีบทบาทมากที่สุด ในส่วนของ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าที่ใช้บริการซื้อลด ตั๋วสัญญาใช้เงินทั้ง 2 ประเภทนี้ดังนี้

-การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรม พบว่าปริมาณการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินประเภทนี้ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจและการลงทุนของแต่ละปี กล่าวคือ ในปี 2519 และปี 2520 ปริมาณการซื้อลดตั๋วสัญญาได้เพิ่มขึ้นจากปี 2518 ซึ่งมีเพียง 37.1 ล้านบาท เป็น 76.7 ล้านบาท และ 118.6 ล้านบาท ตามลำดับ เนื่องจากเป็นระยะที่เศรษฐกิจกำลังฟื้นตัวจากวิกฤติการณ์น้ำมัน มาในปี 2522 ภาวะเงินตึงตัวปริมาณการซื้อลดตั๋วสัญญาของ ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าก็ลดลงเหลือเพียง 31.3 ล้านบาท จากสถิติพบว่าในปี 2518-2523 ปริมาณ การใช้บริการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินประเภทนี้ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า โดยเฉลี่ยมี เพียงร้อยละ 1.07 ของปริมาณการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินประเภทนี้ของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ทั้งหมด^{1/} สาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการใช้บริการนี้น้อย อาจเป็นเพราะมาตรการนี้ยังไม่เป็นที่ทราบแพร่หลายในหมู่ผู้ผลิตอุตสาหกรรมนี้^{2/}

-การรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า ได้เริ่มมีการใช้บริการจากมาตรการนี้ เมื่อปี 2518 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากปี 2518 ที่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าได้ออกตัวสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกเพียง 10.9 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.15 ของการออกตั๋วของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้งหมด ได้เพิ่มขึ้นเป็น 442.7 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.24 ในปี 2524 และคิดเป็นร้อยละของมูลค่าการส่งออกของผลิตภัณฑ์หมวดนี้ในปี 2523 เท่ากับ 4.14% (รวม I.C.) หรือถ้าไม่รวม I.C. จะเท่ากับร้อยละ 68.50 (ดังตารางที่ 12) ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตแผงวงจรไฟฟ้า (I.C.) แทบจะไม่ได้ใช้บริการนี้เลย เนื่องจากผลผลิตส่วนใหญ่ส่งไปยังบริษัทแม่แทบทั้งสิ้นจึงไม่มีปัญหาด้านตลาดและด้านการเงิน

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย

² จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตหลายรายบอกว่าไม่ทราบว่ามาตรการนี้

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทางปัญญา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออก (Promissory Note of Export) ของธนาคารแห่งประเทศไทย
(ปี 2518 - 2523)

(ล้านบาท)

	2518	2519	2520	2521	2522	2523
1. ตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกของ EEI	10.9	2.7	14.9	20.3	83.4	270.9
2. ตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกหมวดอุตสาหกรรม	7,295.3	11,675.6	12,596.3	15,945.4	22,000.2	26,168.8
3. - 1 ÷ 2 (%)	0.15%	0.02%	0.12%	0.13%	0.38%	1.04%
4. มูลค่าการส่งออกของ EEI (รวม I.C.)	60.1	31.1	1,164.9	2,193.0	3,100.6	6,551.2
(ไม่รวม I.C.)	60.1	31.1	19.9	35.0	197.6	395.5
5. - 1 ÷ 4 (%)						
รวม I.C.	18.14%	8.68%	1.28%	0.93%	2.69%	4.14%
ไม่รวม I.C.	18.14%	8.68%	74.87%	58.0%	42.2%	68.50%

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

กรมศุลกากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 วิเคราะห์ผลของนโยบาย

จากนโยบายต่าง ๆ ของรัฐในข้อ 3.1 ก่อให้เกิดผลทั้งทางบวกและทางลบ ผลในทางบวกนั้นอาจกล่าวได้ว่า นโยบายการส่งเสริมการลงทุน การส่งเสริมการส่งออก การให้สินเชื่อ ตลอดจนการช่วยเหลือผู้ผลิตในประเทศผ่านการจักซื้อของหน่วยงานรัฐ และการควบคุมอุตสาหกรรมในด้านการตั้ง-ขยายโรงงาน หรือการใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยให้อุตสาหกรรมนี้เกิดและเติบโตขึ้น สำหรับนโยบายด้านภาษีอากรโดยเฉพาะอากรขาเข้าซึ่งก่อนหน้านี้หลายผลิตภัณฑ์มีอัตราอากรขาเข้าสูงมาก เช่นในช่วงปี 2521-2524 ผลิตภัณฑ์พอลิเมอร์ พลาสติก ใยแก้ว แก้ว มีอัตราอากรขาเข้า 80% ส่วนเครื่องรับโทรทัศน์สีปี 2514-2520 มีอัตราอากรขาเข้า 80% ขึ้นเป็น 100% ในปี 2521-2522 และโทรทัศน์ขาวดำขึ้นจากช่วงปี 2514-2520 ที่มีอัตรา 60% เป็น 80% ในปี 2521-2522 เพิ่งจะลดลงเป็นร้อยละ 60 เท่ากัน ในปี 2523-2524 และเป็น 40% ในปี 2525 ตามลำดับ เครื่องรับวิทยุมีอากรขาเข้าในช่วงปี 2514-2520 ร้อยละ 50 เพิ่มเป็นร้อยละ 60 ในปี 2521-22 และลดลงเป็นร้อยละ 40 ตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน วัตถุประสงค์เดิมที่ตั้งอัตราอากรขาเข้าสูงก็หวังว่าจะช่วยคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศไม่ให้ถูกแข่งขันจากสินค้าต่างประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า จำเป็นต้องให้การคุ้มครองในระยะแรกก่อน ซึ่งก็นับว่าโดยผลคือ ทำให้อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในประเทศเกิดและอยู่ได้จนมีจำนวนผู้ผลิตเพิ่มขึ้นมากมาย แต่การคุ้มครองด้วยภาษีที่สูงจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น การคุ้มครองเป็นระยะเวลานานเกินไปจะก่อให้เกิดผลในทางลบมากกว่า ที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันคือ ปัญหาสินค้าล้นตลาดนำเข้า ปัญหาโรงงานผิดปกติกฎหมายมีมากมายจนกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่พอที่จะควบคุมดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายได้ทั่วถึง ทำให้ผู้ผลิตที่ทำตามกฎหมายได้รับการแข่งขันอย่างไม่ยุติธรรมจากสินค้านอกกฎหมายเหล่านั้น รัฐก็สูญเสียรายได้ที่พึงมีไป ที่สำคัญคือ เป็นผลเสียต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศเนื่องจากการแข่งขันจะเป็นไปในรูปของราคามากกว่าคุณภาพ ผู้ผลิตไม่มีกำลังใจที่จะปรับปรุงคุณภาพสินค้าและพัฒนาเทคโนโลยี

ในหัวข้อนี้จึงจะได้ทำการวิเคราะห์ผลของนโยบายต่อการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงลักษณะของอุตสาหกรรมในประเทศในด้านการผลิต การใช้วัตถุดิบ ฯลฯ วิเคราะห์ผลต่อการแข่งขันและภาวะภาษี ผลต่อดุลการค้าและการส่งออก ผลต่อการจ้างงานและระดับการใช้เทคโนโลยี

1) การคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ

เมื่อพิจารณาจากแนวนโยบายของรัฐที่ผ่านมาจะเห็นว่าอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านได้รับการคุ้มครองสนับสนุนจากรัฐด้วยมาตรการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการทางด้านภาษีอากร ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญส่งผลโดยตรงต่อการคุ้มครองมากที่สุด การวิเคราะห์นโยบายการคุ้มครองจะใช้แนวความคิดของทฤษฎีการคุ้มครอง (Protection Theory) และการวัดอัตราการคุ้มครองทั้ง 2 ชนิดคือ อัตราการคุ้มครองตามราคาหรืออัตราการคุ้มครองผลผลิต (Nominal Rate of Protection : NRP) และอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (Effective Rate of Protection : ERP)

(1) การวัดการคุ้มครอง

ก. การวัดอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP)

การคุ้มครองตามราคาหรือการคุ้มครองผลผลิต เป็นแนวคิดที่ถือการดูเฉพาะผลของการคุ้มครองที่ทำให้ราคาผลิตภัณฑ์นำเข้าจากต่างประเทศสูงกว่าราคานำเข้าปกติที่ไม่มีภาษีร้อยละเท่าไร ดังนั้น การวัดอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP) จึงเป็นการวัดเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างระหว่างราคาสินค้าในประเทศกับราคาที่มีการค้าเสรี อันเป็นผลจากการใช้มาตรการคุ้มครองนั้น

รายละเอียดของทฤษฎีและวิธีการวัดอัตราการคุ้มครองตามราคาตลอดจนสูตรที่ใช้ในการคำนวณได้อธิบายไว้ในแนวทางการศึกษาในบทที่ 1 และรายละเอียดในภาคผนวก ก.

ข. การวัดอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP)

การคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม เป็นการดูผลของการคุ้มครองที่อุตสาหกรรมในประเทศได้รับอย่างแท้จริง คือคู่ทั้งผลของการคุ้มครองต่อราคาผลผลิตและผลของการคุ้มครองต่อราคาปัจจัยการผลิต ซึ่งมีผลต่อต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมนั้น การวัด

อัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP) จึงเป็นการวัดเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างระหว่างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในประเทศซึ่งมีการคุ้มครอง กับมูลค่าเพิ่มของสินค้าในตลาดโลกซึ่งมีการค้าเสรี

ทฤษฎี ประวัติความเป็นมาของทฤษฎี แนวความคิดเทคนิคการวัด ตลอดจนสูตรที่ใช้ในการคำนวณ รายละเอียดปรากฏอยู่ในแนวทางการศึกษาในบทที่ 1 และในภาคผนวก ก. เช่นเดียวกัน

(2) โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน

ตารางที่ 13 แสดงผลการคำนวณอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP_p และ NRP_r) และอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP_p และ ERP_r)^{1/} ของอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน ในปี 2523-2524 และอัตราการคุ้มครองเมื่อมีการปรับอัตราภาษีเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2525 โดยใช้อัตราภาษีในปีดังกล่าว และโครงสร้างการผลิตปี 2523-24 ที่ได้จากการออกแบบสอบถาม สำหรับการคำนวณอัตราการคุ้มครองที่น่าจะเป็น (Potential Protection Rate) ส่วนการคำนวณอัตราการคุ้มครองที่แท้จริง (Realized Protection Rate) ใช้ราคาในปี 2524-2525 ในการเปรียบเทียบ อัตราการคุ้มครองที่แท้จริงจากการคำนวณแบบนี้จะรวมผลของมาตรการคุ้มครองและควบคุมอื่น ๆ ไปด้วย (ยกเว้นการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน)

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านชนิดที่ศึกษานี้ มีอัตราการคุ้มครองแตกต่างกันอย่างมาก โดยเฉพาะก่อนการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอากรเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2525 และแม้จะมีการปรับปรุงอัตราภาษีอากรของผลิตภัณฑ์บางตัวคือ พัดลมไฟฟ้า, วิทยุ, โทรทัศน์, เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2525 แล้ว ความแตกต่างก็ยังมีอยู่มากเช่นกัน จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่า

¹ NRP_p = Potential Nominal Rate of Protection
 NRP_r = Realized Nominal Rate of Protection
 ERP_p = Potential Effective Rate of Protection
 ERP_r = Realized Effective Rate of Protection

ตารางที่ 13 อัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบัญชี 2523-2524 และหลังจากการปรับอัตราภาษีครั้งล่าสุดเมื่อ 25 กพ. 2525

Industries	NRP		ERP (Potential)		ERP (Realized)		ERP (Potential) (25 กพ.25)		NRP 25 กพ.25
	Potential	Realized	CORDEN	BALASSA	CORDEN	BALASSA	CORDEN	BALASSA	Potential
1. Electric Fan	80	28.69	431.02	*	13.38	28.35	196.69	*	40
2. Air Conditioner	80	28.21	724.56	*	22.40	36.13	724.56	*	80
3. Refrigerator	80	16.67	1,698.92	*	-6.48	-13.05	1,698.92	*	80
4. Television(B/W)	60	47.43	536.86	*	188.97	*	712.00	*	40
5. Television(Colour)	60	39.78	277.36	*	88.05	*	197.07	*	40
6. Car Radio Receiving	40	40	50.85	269.14	50.85	269.14	253.02	*	40
7. Radio Receiving Set(A.M.)	40	0	42.02	49.47	-37.34	-40.00	179.17	254.45	40
8. Radio & Cassette	40	10.44	0.31	0.34	-51.20	-53.87	83.99	103.31	40
9. Incandescent Lamp	30	30	49.72	183.51	49.72	183.51	49.72	183.51	30
10. Fluorescent Lamp	50	50	91.48	242.07	91.48	242.07	91.48	242.07	50

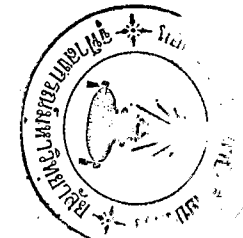
หมายเหตุ NRP คือการคุ้มครองตามราคา (Nominal Rate of Protection)

ERP คือการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (Effective Rate of Protection)

Potential เป็นการคุ้มครองที่น่ายังเป็น

Realized เป็นการคุ้มครองที่แท้จริง

เครื่องหมาย * หมายถึงอัตราการคุ้มครองที่สูงมาก

ในปี 2523-2524 อัตราการคุ้มครองที่น่าจะเป็นของพัดลมไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องรับโทรทัศน์และดาวเทียม มีอัตราการคุ้มครองที่สูงมากทั้ง NRP_p และ ERP_p โดยค่า NRP_p อยู่ในช่วง 60% - 80% และค่า ERP_p อยู่ในช่วง 277.36% ถึง 1,698.92% ตามวิธีของ Corden ส่วนการวัดตามวิธีของ Balassa จะยังมีอัตราสูงขึ้นไปอีก รองมาคือ หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ ซึ่งมีอัตราการคุ้มครองผลผลิต 50% และอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม 91.48% ตามวิธีของ Corden หรือ 242.07% ตามวิธีของ Balassa ในขณะที่เครื่องรับวิทยุและหลอดอินแคนเดสเซนต์ ได้รับการคุ้มครองตามราคา (NRP_p) ร้อยละ 40 และร้อยละ 30 ตามลำดับ แต่เมื่อดูอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มแล้ว จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ เครื่องรับวิทยุติดรถยนต์มีค่า ERP_p 50.85% วิทยุทรานซิสเตอร์ (A.M.) มีค่า ERP_p 42.02% แต่วิทยุแทปคาสเซ็ทมีอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มไม่ถึง 1%

และเมื่อเปรียบเทียบอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP_p) กับอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP_p) แล้ว เกือบทุกผลิตภัณฑ์มีอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มสูงกว่าอัตราการคุ้มครองตามราคามาก ($ERP_p > NRP_p$) เช่น ผลิตภัณฑ์พัดลมไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องรับโทรทัศน์และดาวเทียม หลอดอินแคนเดสเซนต์ และหลอดฟลูออเรสเซนต์ ทั้งนี้เนื่องจากอัตราภาษีอากรของวัตถุดิบและชิ้นส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิตมีอัตราต่ำกว่าอัตราภาษีอากรของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปมาก ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องรับวิทยุ นั้น มีอัตราการคุ้มครองที่ต่างไปจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ศึกษา กล่าวคือ ค่า ERP_p ของวิทยุติดรถยนต์สูงกว่าค่า NRP_p เพียง 10.85% ส่วนวิทยุขนาดเล็กรับได้เฉพาะภาค A.M. มีค่า ERP_p และค่า NRP_p เกือบเท่ากัน แต่เครื่องรับวิทยุพร้อมแทปคาสเซ็ทนั้น ค่า ERP_p ต่ำกว่าค่า NRP_p มาก โดย $ERP_p = 0.31\%$ ส่วน $NRP_p = 40\%$ ทั้งนี้เนื่องจากอัตราภาษีอากรของวัตถุดิบและชิ้นส่วนประกอบของเครื่องรับวิทยุในช่วงปี 2523-2524 มีอัตราใกล้เคียงกับเครื่องรับวิทยุสำเร็จรูป กล่าวคือ อัตราอากรขาเข้าของวัตถุดิบชิ้นส่วนประกอบของเครื่องรับวิทยุ มีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 30 และอากรขาเข้าของเครื่องรับวิทยุสำเร็จรูปมีอัตราร้อยละ 40 ทำให้ค่า NRP_p และค่า ERP_p ใกล้เคียงกัน ส่วนกรณีของเครื่องรับวิทยุพร้อมแทปคาสเซ็ท ซึ่งค่า ERP_p ต่ำกว่า NRP_p นั้น อาจเนื่องมาจากความ

เข้าชอนของระบบภาษีอากรที่ทำให้ต้นทุนค่าภาษีอากรรวมของวัตถุดิบและชิ้นส่วนประกอบ สูงกว่าผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป จึงมีผลให้อัตราราคารคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มต่ำกว่าอัตราราคาร คุ้มครองตามราคา ทั้งนี้เนื่องจากภาษีชิ้นส่วนวัตถุดิบเป็นต้นทุนที่ทำให้การคุ้มครองผลผลิต ลดลง

แต่เมื่อพิจารณาจากอัตราราคารคุ้มครองที่แท้จริงแล้ว จะพบว่าค่า $NRP_{realized}$ และ $ERP_{realized}$ ต่ำกว่า $NRP_{potential}$ และ $ERP_{potential}$ มาก บางผลิตภัณฑ์ที่มีค่าคิดลบ มีเพียงหลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ หลอดอินแคนเดสเซนต์และ วิทยุศัลยกรรมเท่านั้นที่มีอัตราราคารคุ้มครองที่น่าจะเป็นเท่ากับอัตราราคารคุ้มครองที่แท้จริง นั่นคือ มาตรการคุ้มครองของรัฐถูกใช้อย่างเต็มที่ ส่วนผลิตภัณฑ์ที่เหลือซึ่งมีอัตราราคารคุ้มครองตามราคาที่แท้จริงต่ำกว่าอัตราราคารคุ้มครองตามราคาที่น่าจะเป็นนั้น จะชี้ให้เห็นว่า การคุ้มครองทางภาษีที่รัฐให้แก่ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้สูงไปโดยไม่จำเป็น เพราะแท้จริงแล้วผู้ผลิตใช้การคุ้มครองที่ต่ำกว่าอัตราที่รัฐให้อยู่ แล้ว ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ผลิตในประเทศตั้งราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตนต่ำกว่าผลิตภัณฑ์นำเข้าจากต่างประเทศค่อนข้างมาก และก็สามารถแข่งขันได้อย่างมีกำไรเพียงพอ โดยไม่จำเป็นต้องตั้งราคาจำหน่าย เท่ากับราคาสินค้านำเข้ารวมภาษี ในจำนวนนี้บางผลิตภัณฑ์ราคาแตกต่างกันอย่างมาก หลายเท่าตัวเช่นในกรณีของเครื่องรับวิทยุขนาดเล็ก (A.M.) ส่วนผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น พัดลมไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศและตู้เย็นนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทดแทนการนำเข้าได้เกือบสมบูรณ์ การแข่งขันจากผลิตภัณฑ์ต่างประเทศเกือบไม่มี เนื่องจากอัตราราคารคุ้มครองตามราคา (NRP_p) สูงถึง 80% ทำให้ราคาของผลิตภัณฑ์นำเข้ารวมภาษีสูงกว่าผลิตภัณฑ์ในประเทศมาก

ความแตกต่างของอัตราราคารคุ้มครองในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ศึกษาทั้ง 10 สินค้า จะเห็นได้ชัดเมื่อคู่อัตราราคารคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มที่แท้จริง (ERP_r) กล่าวคือ ในกลุ่มของ Electric Consumer Products อันได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์และเครื่องรับวิทยุ ค่า ERP_r มีอัตราแตกต่างกันอย่างมาก โดยอัตราราคารคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มที่แท้จริง (ERP_r) ของเครื่องรับวิทยุศัลยกรรม เครื่องรับโทรทัศน์สีและขาวดำ มีอัตราสูงตั้งแต่ 50.85% 88.05% และ 188.97% ตามลำดับ ตามวิธีคำนวณของ Corden หรือ 269.14% ขึ้นไป ตามวิธีคำนวณของ Balassa แต่ ERP_r ของเครื่องรับวิทยุขนาดเล็ก (A.M.) และเครื่องรับวิทยุพร้อมเทปคาสเซ็ทกลับมีค่าคิดลบไม่ว่าจะคำนวณตามวิธีของ Corden หรือ Balassa

โดยคิดลบถึงร้อยละ 37.34 ถึงร้อยละ 53.87 ในกลุ่มของ Electrical Consumer Products ก็มีความแตกต่างกันอยู่เช่นเดียวกัน โดยค่า ERP_r ของตู้เย็นคิดลบ (-6.48% หรือ -13.05%) ส่วน ERP_r ของพัดลมไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศเท่ากับ 13.38% หรือ 28.35% และ 22.40% หรือ 36.13% ตามลำดับ ในขณะที่หลอดไฟอินแคนเดสเซนต์และหลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ มี ERP_r เท่ากับ 49.72% หรือ 183.51% และ 91.48% หรือ 242.07% ตามลำดับ

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2525 ได้มีการปรับปรุงอัตราอากรขาเข้าของเครื่องใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยกระทรวงการคลังได้ประกาศลดอัตราอากรขาเข้าของพัดลมไฟฟ้า เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุเหลือ 40% และขึ้นส่วนอุปกรณ์ที่นำเข้ามาใช้ในการผลิตหรือประกอบผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปดังกล่าวที่อัตราเดิมสูงกว่าร้อยละ 10 ให้ลดเหลือร้อยละ 10 ดังนั้น อัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP_p) ของพัดลมไฟฟ้า เครื่องรับโทรทัศน์ และเครื่องรับวิทยุจะเปลี่ยนแปลงไป ดังอัตราที่ปรากฏอยู่ในตารางที่ 13 จะเห็นว่าค่า ERP_p ของพัดลมไฟฟ้าและเครื่องรับโทรทัศน์สี่ มีอัตราลดลงจาก 431.02% เป็น 196.69% และจาก 277.36% เป็น 197.07% ส่วนโทรทัศน์ขาวดำและเครื่องรับวิทยุทั้ง 3 ชนิด มีค่า ERP_p เพิ่มขึ้น จาก 536.86%, 50.85% , 42.02% และ 0.31% เป็น 712.00% , 253.02% , 179.17% และ 83.99% ตามลำดับ มีผลให้ อัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์กลุ่มที่มีการลดอากรขาเข้าอยู่ในช่วง 83.99% - 712% (เดิมอยู่ในช่วง 0.31% - 536.86%) ซึ่งก็ยังคงมีความแตกต่างกันมากอยู่เช่นกัน จึงสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอากรเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2525 ไม่ได้ช่วยลดความแตกต่างของอัตราการคุ้มครองลงแต่อย่างใด ลักษณะโครงสร้างการคุ้มครองสำหรับผลิตภัณฑ์ทั้ง 10 ยังคงต่างกันสูงอยู่เหมือนเดิมเมื่อพิจารณาจากอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม กล่าวคือ อัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP_p) ของผลิตภัณฑ์ 10 ชนิดที่ศึกษามีค่าอยู่ในช่วง 49.72% - 1,698.92%

* จากลักษณะโครงสร้างการคุ้มครองดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ดังนี้คือ อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองค่อนข้างสูง หลายอุตสาหกรรมมีการคุ้มครองสูงไปโดยไม่จำเป็น เช่น เครื่องรับวิทยุเทปคาสเซ็ท,

วิทยุ A.M. เครื่องรับโทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น และเครื่องปรับอากาศ ซึ่งคู่ได้จากการใช้ อัตราการคุ้มครองตามราคาที่แท้จริง (NRP_r) อยู่ต่ำกว่าอัตราการคุ้มครองทางภาษีผลผลิต (NRP_p) มาก ลักษณะโครงสร้างการคุ้มครองของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้มีอัตราการคุ้มครองที่แตกต่างกันอยู่มาก ลักษณะโครงสร้างการคุ้มครองเช่นนี้มีบทบาทต่อการกำหนดลักษณะอุตสาหกรรมในประเทศ ในแง่รูปแบบขบวนการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต การตลาด และอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันคือ

-ในด้านการตลาด อัตราการคุ้มครองที่สูงทำให้ผู้ผลิตมุ่งผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศเป็นสำคัญ เนื่องจากได้ราคาสูงกว่าราคาแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งไม่มีการคุ้มครองจากภาษีการคุ้มครองสูงอาจจำเป็นและมีประโยชน์ในระยะแรกสำหรับอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า แต่การคุ้มครองที่สูงเป็นเวลานานมากเช่นอุตสาหกรรมนี้ จะก่อให้เกิดปัญหามากกว่าประโยชน์ ปัญหาที่อุตสาหกรรมนี้เผชิญอยู่ในบางผลิตภัณฑ์คือ ปัญหาสินค้าล้นล้นนำเข้า และปัญหาสินค้าจากโรงงานฝึกกฎหมายเข้ามาแข่งขันในตลาดภายในประเทศมาก เนื่องจากการคุ้มครองที่สูงมาก ทำให้ราคาสินค้าถูกกฎหมายกับราคาสินค้าฝึกกฎหมายแตกต่างกันมาก เป็นเหตุจูงใจให้มีการลักลอบนำสินค้าฝึกกฎหมายมาจำหน่าย เพราะแม้จะตั้งราคาต่ำกว่าสินค้าถูกกฎหมาย ก็ยังมีกำไรคุ้มกับการเสี่ยง หรือคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการลักลอบดังกล่าว ผลคือนอกจากรัฐจะไม่ได้รายได้จากภาษีส่วนนี้แล้ว รัฐยังไม่สามารถควบคุมจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายด้วย ที่สำคัญคือเป็นอุปสรรคกีดกันการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี , คุณภาพสินค้า และไม่ยุติธรรมต่อการแข่งขัน

-ในด้านการผลิต โครงสร้างการคุ้มครองและโครงสร้างภาษีอากรส่งเสริมให้อุตสาหกรรมในประเทศมีรูปแบบขบวนการผลิตอยู่ในขั้นการประกอบชิ้นส่วนเป็นสินค้าสำเร็จรูปเท่านั้น ส่งเสริมให้มีการนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากต่างประเทศที่เห็นได้ชัดคือ การลดอากรขาเข้าของชิ้นส่วนสำเร็จรูปของวิทยุ โทรทัศน์ พัดลม จากอัตราเดิมที่เกินร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 10 โดยไม่มีการลดอัตราภาษีอากรของวัตถุดิบที่นำมาผลิตชิ้นส่วนประกอบดังกล่าว การลดอากรเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2525 จึงไม่เอื้ออำนวยให้มีการผลิตชิ้นส่วนภายในประเทศ เพราะการนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปนอกจากจะเสียอากรขาเข้าค่าแล้ว ยังสะดวกรวดเร็ว ปริมาณการนำเข้ายึดหยุ่นได้ตามความต้องการ ในขณะที่

ถ้าผลิตขึ้นส่วนเอง อาจเสียภาษีอากรค่าวัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิตขึ้นส่วนดังกล่าวสูงกว่าการนำเข้าขึ้นส่วนสำเร็จรูปโดยตรง และยังอาจมีปัญหาด้านการผลิต การบริหาร และอื่น ๆ

พิจารณา ยกตัวอย่างขึ้นส่วนประกอบของวิทยุ-โทรทัศน์ชนิดหนึ่งคือ ลำโพง จากตารางที่ 14 ได้เปรียบเทียบต้นทุนนำเข้าลำโพงสำเร็จรูป กับต้นทุนการผลิตลำโพงในประเทศในปี 2524 ซึ่งเปรียบเทียบเป็น 4 กรณีคือ กรณีที่ 1 ผู้ผลิตนำเข้าลำโพงสำเร็จรูปจากต่างประเทศ มาใช้ในอุตสาหกรรมของตนเอง ต้นทุนนำเข้าลำโพงของผู้ผลิตจะเท่ากับ 81.04 บาท (ปี 2524 ภาษีอากรนำเข้าลำโพง = $60/15.5/1.65$) กรณีที่ 2 ถ้าผู้ผลิตนำวัตถุดิบและขึ้นส่วนต่าง ๆ มาผลิตลำโพงเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมวิทยุ-โทรทัศน์ของตน ผู้ผลิตจะมีต้นทุนการผลิตลำโพง 98.89 บาท สูงกว่าการนำเข้าลำโพงสำเร็จรูป 17.85 บาท โครงสร้างภาษีอากรดังกล่าวจึงไม่เอื้ออำนวยให้เกิดอุตสาหกรรมผลิตลำโพงซึ่งเป็นขึ้นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมวิทยุ-โทรทัศน์ เนื่องจากนำเข้าลำโพงสำเร็จรูปต้นทุนต่ำกว่าผลิตเอง ในกรณีที่ 3 และกรณีที่ 4 เปรียบเทียบต้นทุนระหว่างผู้นำลำโพงสำเร็จรูปเข้ามาจำหน่ายกับผู้ผลิตลำโพงเพื่อจำหน่ายในประเทศ กรณีที่นำลำโพงสำเร็จรูปเข้ามาจำหน่าย ต้นทุนขายของผู้นำเข้าลำโพงจะเท่ากับ 115.19 บาท เปรียบเทียบกับผู้ผลิตลำโพงเพื่อขายในประเทศจะมีต้นทุนขายเท่ากับ 139.35 บาท ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะแข่งขันกับลำโพงนำเข้าสำเร็จรูป

-ในด้านผู้บริโภค การคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศในอัตราที่สูง มีผลทำให้ผู้บริโภคต้องแบกรับภาระราคาสินค้าแพงกว่าปกติ ดังนั้นอัตราการคุ้มครองสูงที่ ใช้อยู่เป็นระยะเวลาอันยาวนานจึงไม่เป็นการยุติธรรมต่อผู้บริโภค ในภาวะตลาดปัจจุบันที่มีสินค้าฉกฉวยหมายวางจำหน่ายในราคาถูกลงตามองในแง่จำนวนเงินที่ผู้บริโภคจ่ายเพื่อซื้อสินค้าเหล่านั้นอาจต่ำกว่าราคาสินค้าทั่วไปจริง แต่ก็เชื่อว่าผู้บริโภคจะได้ประโยชน์ ทั้งนี้เพราะต้องเสียดกับสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ อาจเสียค่าซ่อมมากกว่าก็ได้ ที่สำคัญคือ อันตรายจากไฟฟ้าอันเนื่องมาจากสินค้าไม่ได้มาตรฐาน การบีบบังคับโดยทางอ้อมให้ผู้บริโภครับภาระราคาสินค้าแพงกว่าปกติเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อาจเป็นการผลักดันให้ผู้บริโภคหันไปหาสินค้าฉกฉวยหมายโดยไม่มีทางเลือก โดยเฉพาะผู้บริโภคที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจได้รับอันตรายจากสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานได้

2) การแข่งขันและภาวะภาษี

โครงสร้างภาษีอากรมีผลโดยตรงต่อการแข่งขันในระหว่างผู้ประกอบการ
กิจการประเภทเดียวกัน โดยผ่านทางต้นทุนของอุตสาหกรรมดังกล่าว เพราะภาษีเป็น
ต้นทุนอย่างหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายตามกฎหมาย ส่วนภาวะภาษีจะตกอยู่กับใครใน
ระบบเศรษฐกิจนั้นขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรองของแต่ละฝ่ายซึ่งปกติแล้วมักจะตกอยู่กับบุคคล
2 ฝ่ายคือ ผู้ผลิตหรือไม่ก็ผู้บริโภค หรือทั้ง 2 ฝ่ายร่วมกันรับภาวะภาษี ถ้าตลาดสินค้านั้นมี
ลักษณะเป็นตลาดผูกขาดโดยผู้ผลิต และเป็นสินค้าจำเป็นที่ยากจะหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้
อย่างสมบูรณ์แล้ว ผู้ผลิตจะมีอำนาจการต่อรองสูง สามารถผลักดันภาระต้นทุนทั้งหมดรวมทั้ง
ต้นทุนภาษีไปให้ผู้บริโภคได้ แต่ถาตลาดของสินค้านั้นมีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ
มีผู้ผลิตเป็นจำนวนมากแข่งขันเสนอขายสินค้า และผู้บริโภคสามารถใช้สินค้าอื่นทดแทนสินค้า
นั้นได้สมบูรณ์ ในกรณีนี้ผู้บริโภคจะมีอำนาจการต่อรองสูง ผู้ผลิตจึงยากที่จะผลักดันภาระภาษีไป
ให้ผู้บริโภคได้ แต่โดยปกติแล้วธุรกิจทางด้านการตลาดทั้ง 2 ฝ่ายนี้ มักจะแบกรับภาวะภาษี
ร่วมกัน ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถจะผลักดันภาระภาษีทั้งหมดไปให้อีกฝ่ายหนึ่งได้

ดังนั้น ในการศึกษาผลของโครงสร้างภาษีอากรที่มีต่อต้นทุนของอุตสาหกรรมอันส่งผลโดยตรงต่อการแข่งขันของผู้ประกอบการนี้ สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อไปก็คือ ต้น
ทุนภาษีของผู้ประกอบการนั้นได้ถูกผลักดันไปให้ผู้บริโภคมากน้อยเท่าใดด้วย

ต้นทุนภาษีอากร

ตารางที่ 15 ได้แสดงสัดส่วนของต้นทุนภาษีอากรต่อมูลค่าสินค้าสำเร็จ
รูป จะเห็นว่า ต้นทุนภาษีสรรวม (ภาษีอากรวัตถุดิบนำเข้า ภาษีอากรชิ้นส่วนในประเทศและ
ภาษีการค้า) ในผลิตภัณฑ์ทุยี่เยนสูงถึงร้อยละ 38.95 ของมูลค่าทุยี่เยน ในขณะที่ต้นทุนวัตถุดิบ
และชิ้นส่วนทั้งสิ้นที่ใช้ในการผลิตทุยี่เยนมีมูลค่าร้อยละ 40.99 ของมูลค่าทุยี่เยนสำเร็จรูป นั่น
คือ ต้นทุนภาษีสรรวมของทุยี่เยนมีมูลค่าสูงรองจากต้นทุนวัตถุดิบโดยมีมูลค่าน้อยกว่าต้นทุนวัตถุดิบ
ที่ใช้ในการผลิตอยู่เพียง 2.04% เท่านั้น

ส่วนผลิตภัณฑ์ที่มีต้นทุนภาษีสรรวมสูงรองลงไปคือ วิทยุคาสเซ็ท, เครื่อง
ปรับอากาศ, วิทยุติดรถยนต์ และเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งมีต้นทุนภาษีสรรวมคิดเป็นร้อยละ
31.04 - 37.54 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปแต่ละชนิด ที่น้อยที่สุดในกลุ่มคือ ต้นทุนภาษีสรร
วมของหลอดฟลูออโรเลสเซนส์ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 18.49 ของมูลค่าหลอดฟลูออโรเลสเซนส์

ตารางที่ 15 แยกสัดส่วนของเงินทุนภาครัฐต่อมูลค่าสินค้าซ้ำเว็รูปี ปี 2524

โครงสร้างเงินทุนภาครัฐ	ทูเปิน	เครื่องปรับอากาศ	ทั้งหมดไฟฟ้า	ท.พ. ราว-ค่า20ปี	ท.พ. 220ปี	วิทยุโทรทัศน์	วิทยุ A.M.	วิทยุภาคเหนือ	หลอดอินแคนเดสเซนต์	หลอดฟลูออโรสเซนต์
	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า	ร้อยละของมูลค่าสินค้า
1) วิทยุกับแยะชิ้นส่วนนำเข้า	26.61	38.09	19.15	33.94	34.68	34.90	11.60	27.84	38.81	34.35
2) ค่าภาษีอากร วิทยุกับนำเข้า	5.46	12.13	4.46	9.32	8.92	11.85	3.77	15.19	11.19	10.73
3) วิทยุกับชิ้นส่วนในประเทศ	14.38	1.54	28.65	15.55	7.38	6.63	37.48	21.14	16.72	3.86
4) ค่าภาษีอากร ชิ้นส่วนในประเทศ	0.49	0.04	0.73	0.26	0.12	0.11	0.63	0.35	0.28	0.06
5) หามบริหาร	12.33	10.	4.48	9.96	16.90	15.06	3.43	1.81	14.30	17.20
6) ค่าจ้าง, เงินเดือน	2.85	6.00	5.50	3.90	2.00	1.85	9.06	5.71	4.00	3.40
7) ค่าเช่าอาคาร	1.70	0.20	4.20	0.65	1.00	0.50	1.74	0.75	2.00	2.80
8) ภาษีการค้าเมื่อขายสินค้า	33.00	22.00	16.50	22.00	22.00	22.00	22.00	22.00	7.70	7.70
9) ค่าไร	3.18	10.00	4.20	4.42	7.00	7.10	10.29	5.21	5.00	19.90
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
เงินทุนภาครัฐรวม(2)+(4)+(8)+(9)	38.95	34.17	21.69	31.58	31.04	33.96	26.40	37.54	19.17	18.49

ที่มา ตารางโครงสร้างการใช้จ่ายงบประมาณศึกษา ในภาคผนวก ก.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนภาษีระหว่างผู้นำเข้าสำเร็จรูปกับผู้ผลิตในประเทศ ตามตารางที่ 16 จะพบว่า ต้นทุนภาษีรวมของผู้นำเข้าสินค้าสำเร็จรูปจะสูงกว่าต้นทุนภาษีรวมของผู้ผลิตในประเทศทุกรายการสินค้า เนื่องจากอุตสาหกรรมหมวดนี้ได้รับการคุ้มครองจากอัตราขาเข้าสูง แต่เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะต้นทุนภาษีการค้าโดยสมมติให้ราคาขายของสินค้าที่ผลิตในประเทศเท่ากับราคาขายของสินค้านำเข้า ซึ่งสมมติให้เท่ากับราคานำเข้า c.i.f. บวกอัตราขาเข้า และภาษีการค้า เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนภาษีการค้าของผลิตภัณฑ์ในประเทศกับผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ จะเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ในประเทศมีต้นทุนภาษีการค้าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากฐานการคำนวณภาษีการค้าของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแตกต่างกัน กล่าวคือ ฐานการคำนวณภาษีการค้าของสินค้าที่ผลิตในประเทศคำนวณจากยอดขาย (หรือมูลค่าสินค้าที่ขาย) ส่วนฐานในการคำนวณภาษีการค้าของสินค้านำเข้า จะคิดจากราคานำเข้า c.i.f. ถ้าไรมาตรฐานและอัตราภาษีการค้า ณ วันที่มีการนำเข้ามาสินค้านั้น เหตุที่ไม่คำนวณจากราคาขายที่แท้จริงของสินค้านำเข้า เพราะไม่ทราบแน่ชัดจึงประเมินราคาขายของสินค้านำเข้าจากราคานำเข้า บวกกำไรที่คาดว่าผู้นำเข้าจะคิดบวกเข้าไปในราคาสินค้า (ซึ่งทางกรมศุลกากรตั้งเป็นอัตรากำไรมาตรฐาน) และรวมภาษีอากรที่ต้องเสียทั้งหมดคือ อัตราขาเข้าและอัตราภาษีการค้า

ตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์ญี่ปุ่นนำเข้าสำเร็จรูปซึ่งมีอัตราอัตราขาเข้า 80% อัตรากำไรมาตรฐาน 13% และอัตราภาษีการค้า 33% ถ้าราคานำเข้าของญี่ปุ่นเท่ากับ 100 บาท ผู้นำเข้าญี่ปุ่นสำเร็จรูปจะต้องเสียภาษีการค้าเมื่อนำเข้าเป็นเงิน 67.12 บาท ซึ่งคำนวณจาก $\frac{(100 + 80)(100 + 13) \times 33}{100 \times 100}$ ส่วนผู้ผลิตญี่ปุ่นในประเทศจะเสียภาษี

การค้าเมื่อจำหน่ายญี่ปุ่นนั้นในอัตราภาษีการค้า 33% เช่นกัน แต่ฐานการคำนวณจากราคาขาย ถ้าราคาขายญี่ปุ่นในประเทศเท่ากับราคานำเข้าของญี่ปุ่นสำเร็จรูปรวมอัตราขาเข้าและภาษีการค้าแล้ว ซึ่งเท่ากับ 247.12 บาท ดังนั้น 33% ของ 247.12 จะเท่ากับ 81.55 บาท ผู้ผลิตญี่ปุ่นในประเทศจึงเสียภาษีการค้ามากกว่าผู้นำเข้าอยู่ 14.43 บาท ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ภาษีการค้าที่ผู้ผลิตในประเทศเสียนั้นคำนวณมาจากการรวมภาษีการค้าเข้าไปไว้ในราคาขายแล้ว เป็นการคำนวณภาษีจากราคารวมภาษีซึ่งเป็นความซ้ำซ้อนอีกรูปแบบหนึ่ง

ที่ทำให้ผู้ผลิตในประเทศเสียภาษีการค้าสูงกว่าผู้นำเข้า แม้ว่าอัตราภาษีการค้าจะเท่ากัน แต่จำนวนเงินภาษีที่เสียนั้นไม่เท่ากัน จุดนี้บ่งชี้ว่าไม่ยุติธรรมต่อผู้ผลิตในประเทศอย่างยิ่ง

ภาระภาษี

สำหรับประเด็นเรื่องภาระภาษีนี้นั้นจะพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนการแบกรับภาระภาษีระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค คนทั่วไปมักเชื่อกันว่า ผู้บริโภคคือผู้แบกรับภาระภาษีที่แท้จริง โดยเชื่อว่าผู้ผลิตอยู่ในฐานะที่จะผลักภาระภาษีทั้งหมดไปยังผู้บริโภคได้ด้วยวิธีบวกเข้าไปในราคาสินค้าที่ขาย และปกติราคาสินค้าที่ผลิตในประเทศมักจะตั้งตามราคาสินค้านำเข้า บวกภาษีต่าง ๆ ลบด้วยความแตกต่างด้านคุณภาพ (ถ้ามี) ดังนั้น ผู้บริโภคจึงต้องซื้อสินค้าที่ผลิตภายในประเทศในราคาที่แข่งขันกับสินค้าเข้า

แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว ผู้ผลิตไม่มีอำนาจที่จะผลักภาระภาษีทั้งหมดไปให้ผู้บริโภคได้เสมอไป ผู้บริโภคก็มีอำนาจต่อรองเช่นกัน ดังนั้น ส่วนใหญ่ภาระภาษีจึงถูกแบ่งให้ทั้ง 2 ฝ่ายแบกรับร่วมกัน ส่วนภาระของใครจะมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรอง ดังตารางที่ 17 ซึ่งแสดงการคำนวณภาระภาษีระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค ในการคำนวณภาระภาษีนี้นี้ได้สมมติให้ต้นทุนการผลิตเป็น 100 และใช้อัตรากำไรตามอัตรากำไรมาตรฐานของฟิสิกส์ อัตรากำไร และสมมติให้การกำหนดราคาขายของผู้ผลิตกำหนดจากต้นทุน บวกกำไร บวกภาระการค้าที่เสียจริงซึ่งคำนวณจากราคาขายหลังภาษีเพราะถือเป็นรายรับจากการขายของผู้ผลิต ผลการคำนวณพบว่า ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านชนิดที่ศึกษานี้ ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคร่วมกันแบกรับภาระภาษี แต่สัดส่วนภาระภาษีของผู้บริโภคมากกว่าผู้ผลิตในทุกผลิตภัณฑฺ์ โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริโภครับภาระภาษีที่ผู้ผลิตผลักไปให้ถึงร้อยละ 84 ของภาระการค้า ในขณะที่ผู้ผลิตรับภาระภาษีไปเพียงร้อยละ 16 โดยเฉพาะผู้ผลิตหลอดฟลูออเรสเซนต์รับภาระภาษีไปเพียง 7% ในขณะที่ผู้บริโภครับภาระอยู่ถึง 93%

จากที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นว่า ถ้าผู้ผลิตมีอำนาจการต่อรองสูงกว่าผู้บริโภคมาก ก็จะสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้บริโภคแบกรับมากตามไปด้วย ปัจจุบันที่กำหนดอำนาจการต่อรองดังกล่าวคือ

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบภาระภาษีของผู้บริโภคกับผู้ผลิต

อุตสาหกรรม	(1) ต้นทุน การผลิต	(2) อัตรากำไร %ของ ต้นทุน ^{1/}	(3) ราคาขาย ก่อนภาษี (1)+(2) = (3)	อัตรากำไร การค (ร้อยละ)	(4) ภาษี การค	(5) ราคาขาย หลังภาษี (ราคาใน ท้องตลาด) ^{2/} ปกติ = (3)+(4)	ภาษี การคที่ เสียจริง (%ของ ราคาขาย หลังภาษี)	ภาระภาษีการค			
								ผู้บริโภค(%ภาษีของ (3))		ผู้ผลิต(%ภาษีของ (7))	
								บาท (7)	ร้อยละ	บาท (8)	ร้อยละ
การผลิตไฟฟ้า	100	13%	113	16.5	18.65	131.65	21.72	18.64	86%	3.08	14
เครื่องปรับอากาศและ ตู้เย็น	100	13%	113	33	37.29	150.29	49.60	37.29	75%	12.31	25
เครื่องรับวิทยุและ เครื่องรับโทรทัศน์	100	15.5%	115.5	22	25.41	140.91	31.00	25.41	82%	5.59	18
หลอดฟลูออโรเรสเซนต์	100	11%	111	7.7	8.55	119.55	9.21	8.55	93%	0.66	7

หมายเหตุ 1/ อัตรากำไร สมมติเท่ากับอัตรากำไรมาตรฐานที่กำหนดโดยกรมศุลกากร
 2/ ราคาขายหลังภาษีสันสมมติให้ = ราคาขายก่อนภาษี + ภาษีการคที่เสีย แต่ในทางปฏิบัติ อาจสูงหรือต่ำกว่านี้ซึ่งขึ้นอยู่กับตลาดว่าผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาขายได้ตามใจชอบหรือไม่ ถ้าตลาดผูกขาดมากเท่าใดผู้ขายจะสามารถกำหนดราคาขายและผลักรภาษีให้กับผู้บริโภคได้มากเท่านั้น

- ลักษณะตลาด ถ้าตลาดมีผู้ขายน้อยรายหรือเป็นตลาดผูกขาด ผู้ผลิตจะ
ผลัดภาระไปให้ผู้บริโภคได้มาก
- ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา ถ้าผู้บริโภคจำเป็นต้องซื้อสินค้านั้นไม่ว่า
ว่าราคาจะสูงขึ้นเท่าใด หรือความยืดหยุ่นของอุปสงค์
ต่อราคามีน้อย ผู้บริโภคจะเป็นผู้รับภาระภาษีมาก
- ลักษณะของสินค้า ยิ่งถ้าสินค้านั้นหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้ยากเท่าไร
ผู้บริโภครับภาระภาษีมากเท่านั้น

ถ้าพิจารณาจากปัจจัยดังกล่าวนี้แล้ว อุตสาหกรรมหลอดฟลูออเรสเซนต์มี
ผู้ผลิตเพียง 5-6 ราย อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ 17 ราย อุตสาหกรรมตู้เย็น 12
ราย อุตสาหกรรมเครื่องรับวิทยุ-โทรทัศน์ และพัดลมไฟฟ้ามีผู้ผลิตกว่า 20 ราย โอกาสใน
การผลัดภาระภาษีของผู้ผลิตหลอดฟลูออเรสเซนต์จึงน่าจะมีมากที่สุด ส่วนผู้ผลิตตู้เย็นและผู้
ผลิตเครื่องปรับอากาศผลัดภาระภาษีได้ไม่มากนัก เนื่องจากราคาของชำหรือร้านเครื่อง
อิมพอร์ตเข้าไปในซูเปอร์เทคแทนได้ และในกรณีเครื่องปรับอากาศจำนวนผู้ผลิตมีมากเมื่อรวมผู้
ผลิตที่ผิดกฎหมายด้วยลักษณะตลาดของเครื่องปรับอากาศมีการแข่งขันกันรุนแรงมาก จึงผลัด
ภาระภาษีได้ยาก ซึ่งผลการคำนวณก็ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภครับภาระภาษีการค้าจาก
หลอดฟลูออเรสเซนต์สูงที่สุดในกลุ่มคือ ร้อยละ 93 ของภาระภาษี และรับภาระภาษีจาก
ตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศน้อยที่สุดในกลุ่มคือ ร้อยละ 75 ของภาระภาษีซึ่งกลับกันกับ
กรณีของผู้ผลิต กล่าวคือ ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ศึกษา ผู้ผลิตตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศจะ
รับภาระภาษีสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ผลิตในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในกลุ่มที่ศึกษา

3) อุดหนุนค่าและการส่งออก

-จุดมุ่งหมายตั้งแต่แรกเริ่มของการส่งเสริมอุตสาหกรรมเครื่องใช้และ
อุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านคือ เพื่อลดการขาดดุลการค้า และประหยัดเงินตราต่างประเทศ และ
หวังว่าในระยะยาวแล้วจะพัฒนาไปสู่การส่งออก ช่วยหาเงินตราเข้าประเทศด้วย ในระยะ
แรกรัฐจึงให้การส่งเสริมการลงทุน ซึ่งมีมาตรการคุ้มครองและให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เป็น
พิเศษแก่อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อให้มีการผลิตตอบสนองความต้องการในประเทศ

และเพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ต่อมาในปี 2515 รัฐบาลให้การส่งเสริมการส่งออก เพื่อให้อุตสาหกรรมในประเทศพัฒนาต่อไป มาตรการชดเชยภาษี การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกและการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่อุตสาหกรรมส่งออก ถูกระดมมาใช้เพื่อกระตุ้นให้การส่งออกขยายตัวโดยเร็ว ผลของนโยบายส่งเสริมการส่งออกก็นับได้ว่าช่วยให้อัตราการส่งออกเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าการส่งออกก็ยังน้อยกว่ามูลค่าการนำเข้าอยู่มาก จากตารางที่ 18 มูลค่าการส่งออกในช่วงปี 2518-2523 มีมูลค่ารวม 467.7 ล้านบาท ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี รวมแล้วในช่วงเวลาเดียวกันมูลค่านำเข้าเป็น 2,124.4 ล้านบาท เป็นผลให้ดุลการค้าสินค้าในช่วง 6 ปีนี้ขาดดุลรวมกันถึง 1,656.7 ล้านบาท และเมื่อรวมมูลค่าการนำเข้าและส่งออกขึ้นส่วนประกอบที่สำคัญของบางผลิตภัณฑ์ด้วยแล้ว การขาดดุลการค้าจะเพิ่มขึ้นเป็น 3,685.7 ล้านบาท ทั้งนี้เพราะดุลการค้าของชิ้นส่วนประกอบได้ขาดดุลสูงถึงประมาณ 2,029 ล้านบาท เนื่องจากลักษณะการผลิตของอุตสาหกรรมหมวดนี้เป็นเพียงการประกอบชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากต่างประเทศ จึงทำให้มูลค่าการนำเข้าชิ้นส่วนอุปกรณ์สูงมาก เป็นผลให้ดุลการค้าของชิ้นส่วนอุปกรณ์ขาดดุลมากกว่าดุลการค้าสินค้าเสียอีก^{1/} จึงอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมหมวดนี้มีส่วนช่วยเพิ่มการขาดดุลการค้า แทนที่จะช่วยลดการขาดดุลการค้า โดยมีส่วนทำให้ขาดดุลการค้าเฉลี่ยปีละประมาณ 614.3 ล้านบาท

นอกจากจะเพิ่มการขาดดุลการค้าแล้ว รัฐบาลยังต้องแบกรับภาระให้ยืมเงินอีกด้วย เช่นจากการดำเนินมาตรการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินโดยธนาคารแห่งประเทศไทยและมาตรการชดเชยภาษีแก่อุตสาหกรรมส่งออกโดยกระทรวงการคลัง

สำหรับต้นทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องรับภาระในกรณีของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกนั้นอย่างต่ำจะเท่ากับ ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นต่ำของสถาบันการเงิน (Prime Rate = 18%) กับอัตราดอกเบี้ยของการรับช่วง

¹ ทั้งนี้ยังไม่รวมชิ้นส่วนและวัตถุดิบอื่น ๆ อีกหลายรายการที่นำเข้ามาผลิตในอุตสาหกรรมหมวดนี้ เนื่องจากไม่ทราบมูลค่าเฉพาะส่วนที่นำมาผลิตสินค้าหมวดนี้ เพราะการนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้หลายอุตสาหกรรม

ตารางที่ 18 ภาวะดุลการค้ของอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านชนิดที่ศึกษา (ในช่วงปี 2518-2523)

หน่วย : พันบาท

ปี	มูลค่าสินค้า ส่งออก (1)	มูลค่าสินค้านำ เข้า (2)	ดุลการค้สินค้า สุทธิ (3)=(1)-(2)	มูลค่าส่งออกชิ้นส่วน อุปกรณ์ประกอบ (4)	มูลค่านำเข้าชิ้นส่วน อุปกรณ์ประกอบ (5)	ดุลการค้ชิ้นส่วน อุปกรณ์ประกอบ (6)=(4)-(5)	ดุลการค้ สุทธิ (7)=(3)+(6)
2518	45,260	268,459	-223,199	6,868	253,351	-246,483	-469,68
2519	23,346	275,781	-252,435	16,164	260,773	-244,609	-497,04
2520	10,966	370,213	-359,247	28,003	357,662	-329,659	-688,90
2521	21,241	391,030	-369,789	44,044	411,878	-367,834	-737,62
2522	87,814	393,620	-305,806	50,102	483,376	-433,274	-739,08
2523	279,087	425,330	-146,243	73,946	481,039	-407,093	-553,33
18 - 2523	467,714	2,124,433	-1,656,719	219,127	2,248,079	-2,028,952	-3,685,67

ที่มา : จากตารางที่ 8

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซื้อลดโดยธนาคารพาณิชย์ (7%) บวกกับ ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยซื้อลดของธนาคารแห่งประเทศไทยกับธนาคารพาณิชย์ (2%) ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องรับภาระต้นทุนดอกเบี้ยทั้งหมด 13% (จาก 18 - 7 + 2) โดยรับภาระต้นทุนดอกเบี้ยแทนผู้ผลิต 11% (กล่าวคือ ปกติถ้าจากสถาบันการเงินจะเสียดอกเบี้ยอย่างต่ำ 18% แต่ถ้ามาใช้บริการซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินฯ จะเสียดอกเบี้ยเพียง 7%) และรับภาระต้นทุนในการรับช่วงซื้อลดจากธนาคารพาณิชย์อีก 2% โดยถือเป็น Transaction Cost ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งปรากฏว่า ในปี 2523 มูลค่าของตัวสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกของหมวดอุตสาหกรรมเครื่องใช้อุปโภคไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ รวมเป็นมูลค่าถึง 270.9 ล้านบาท^{1/} นั่นคือธนาคารแห่งประเทศไทยมีภาระต้นทุนดอกเบี้ยรวมถึง 35.2 ล้านบาทในปี 2523 นี้

ในการพิจารณาถึงความต้องการใช้บริการซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินของผู้ส่งออกเฉพาะในอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปโภคไฟฟ้าในบ้าน 7 ชนิดที่ศึกษานี้ อาจประเมินได้จากมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ซึ่งถ้าสมมติว่าไปใช้บริการซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินฯ ทั้งสิ้นแล้วภาระทั้งหมดของธนาคารแห่งประเทศไทยในการรับช่วงซื้อลดจะเท่ากับ 13% ของมูลค่าการส่งออกในปีนั้น ๆ จากมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ทั้ง 7 ชนิดในปี 2523 (ตารางที่ 18) ซึ่งเท่ากับ 279.10 ล้านบาท ภาระต้นทุนดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็น 36.28 ล้านบาท

ภาระของรัฐบาลในการส่งเสริมการส่งออกอีกประการหนึ่งคือ ภาระในการชดเชยภาษีเพื่อการส่งออก จากอัตราการชดเชยภาษีล่าสุด^{2/} ซึ่งมีอัตราชดเชยตามอัตราเต็ม (Full Rate) ของสินค้ารหัสศุลกากร (BTN Code) ที่ 84 และที่ 85 ให้เท่ากับร้อยละ 5.26 และ 5.98 ของมูลค่าส่งออก (F.O.B.) ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ใน BTN Code ที่ 84 คือ ตู้เย็นและเครื่องปรับอากาศมีมูลค่าส่งออกในปี 2523 รวมกันเป็น 104.6 ล้านบาท ส่วนเครื่องรับโทรทัศน์ วิทยุ สัตถุ และหลอดไฟฟ้า อยู่ใน BTN Code ที่ 85 มีมูลค่าส่งออกในปี 2523

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย

² ประกาศคณะกรรมการพิจารณาชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออก
ที่ อ.1/2525

รวมกันเท่ากับ 174.5 ล้านบาท ดังนั้น ถ้ามูลค่าส่งออกทั้งหมดนี้ได้ขอรับการชดเชยภาษีตามอัตราใหม่ ภาระที่รัฐบาลต้องจ่ายคืนภาษีจะเท่ากับ 15.93 ล้านบาท ยิ่งถ้าผู้ส่งออกขอรับการชดเชยตามอัตราเดิม (ซึ่งได้มากกว่าและผู้ผลิตมักจะเลือกใช้อัตราเดิมตั้งที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น) ภาระการชดเชยภาษีของรัฐก็จะยิ่งมากขึ้นไปอีก

จึงเห็นได้ว่าหาก 2 มาตรการนี้ถูกใช้อย่างเต็มที่ตามความต้องการของผู้ผลิตส่งออกแล้ว ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่ให้เพื่อส่งเสริมการส่งออกเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน 7 ชนิดนี้ ก็สูงถึง 52.21 ล้านบาท แต่อุตสาหกรรมนี้ก็ยังมีส่วนสร้างการขาดดุลการค้าให้ประเทศในช่วงปี 2518-2523 สูงถึง 2,028.6 ล้านบาท หรือเฉลี่ยปีละประมาณ 338.1 ล้านบาท โดยการนำเข้าชิ้นส่วนและวัตถุดิบจากต่างประเทศเข้ามาประกอบ ในขณะที่ดุลการค้าสินค้าขาดดุลอีกเช่นกัน ส่งผลให้อุตสาหกรรมนี้ขาดดุลการค้าสุทธิในช่วงปี 2518-2523 ถึง 3,685.7 ล้านบาท เมื่อรวมภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่ให้แก่การส่งเสริมด้วยแล้ว จึงเป็นต้นทุนที่สูงมาก

การแก้ปัญหาการขาดดุลการค้านี้ นอกจากจะต้องเร่งผลิตเพื่อการส่งออกแล้ว ยังต้องส่งเสริมให้มีการผลิตชิ้นส่วนขึ้นในประเทศด้วย

4) การจ้างงานและระดับการใช้เทคโนโลยี

ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานแยกเป็นรายอุตสาหกรรมที่เป็นตัวเลขแน่นอนนั้นไม่อาจหาได้ ตัวเลขที่ได้อาจจะเป็นการจ้างงานรวมของโรงงานซึ่งผลิตสินค้าหลายชนิด การหาจำนวนคนงานต่อการผลิตสินค้าแต่ละชนิดจึงมีการนับซ้ำหรือเป็นตัวเลขประมาณการ

สำหรับลักษณะการจ้างงานของอุตสาหกรรมหมวดเครื่องจักร-เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์โดยรวมมีปรากฏอยู่ในรายงานการศึกษาเรื่อง Industrial Growth and Employment^{1/} ซึ่งอาจสรุปลักษณะสำคัญของการจ้างงานในอุตสาหกรรมหมวดนี้ได้ดังนี้

¹ Direk Patmasiriwat, Industrial Growth and Employment; (A Report Prepared for the NESDB, Thai University Research Association: Research Report No.7 November, 1980)

คือ^{1/} หมวดอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักรกลไฟฟ้า (Electrical Appliances and Machinery) ซึ่งรวมอุตสาหกรรมตาม I/O Code 116-122 มีการจ้างงานในปี 2518 รวม 29,132 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2 ของการจ้างงานรวมในภาคอุตสาหกรรม ปี 2518 ต่อมาปี 2521 เพิ่มขึ้นเป็น 44,600 คน หรือร้อยละ 3 ของการจ้างงานรวม ในภาคอุตสาหกรรมในปีนั้น อุตสาหกรรมหมวดนี้จัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงาน กึ่งฝีมือ (The Medium Skill Required Industry) สำหรับความต้องการแรงงาน ของอุตสาหกรรมหมวดนี้ (Labor Requirement) โดยเฉลี่ยแล้วในการผลิตสินค้ามูลค่า 1 ล้านบาท จะต้องใช้คนงานทั้งหมดประมาณ 13 คน ในจำนวนนี้เป็นคนงานผลิตโดยตรง ประมาณ 6 คน และในการเพิ่มมูลค่าเพิ่มขึ้น 1 ล้านบาท จะต้องการคนงานทั้งหมดโดยเฉลี่ย ประมาณ 38.5 คน และต้องการคนงานที่ทำการผลิตโดยตรงเฉลี่ยประมาณ 19 คน เมื่อดู Labor Productivity ก็ปรากฏว่าอุตสาหกรรมเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์อยู่ในกลุ่มที่แรงงาน มี Productivity สูง อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น พัดลมไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้า- สายโทรศัพท์ แบตเตอรี่และอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่น ๆ จัดอยู่ในกลุ่มที่แรงงาน Productivity ต่ำ ส่วนค่าตอบแทนของแรงงานต่อปี (Earning per year) เฉลี่ยประมาณคนละ 14,984 บาท หรือถ้าเปรียบเทียบกับค่าจ้างแรงงานท่อดอกชายแล้ว อุตสาหกรรมหมวดเครื่องจักรอุปกรณ์และ ผลิตภัณฑ์โลหะ (รวมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า) มีสัดส่วนค่าจ้างแรงงานท่อดอกชายสูงเป็น อันดับหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมด้วยกันคือ ในปี 2522 = 16.1% และในปี 2523 = 16.9%^{2/}

อัตราการขยายตัวของการจ้างงานค่อนข้างสูงคือในปี 2518 มีการจ้างงาน รวมประมาณ 29,132 คน เพิ่มขึ้นเป็น 44,600 คนในปี 2521^{3/} และในปี 2523 เพิ่มขึ้น

¹ ณรงค์ชัย อัครเศรณี, พัทธมนศิริกุล, จงชนสาร สมบัติ, การปรับโครงสร้าง อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า, หน้า 88-90.

² ธนาคารแห่งประเทศไทย, ฝ่ายวิชาการ, หน่วยวิจัยเศรษฐกิจทั่วไป, เมษายน 2524 "เป็นตัวเลขประมาณการ".

³ Direk Patmasirivat, Industrial Growth and Employment, pp.33-34, 18.

51,669 คน^{1/} นั่นคืออัตราการขยายตัวของการทำงานในอุตสาหกรรมหมวดนี้ในช่วง 5 ปี (2518-2523) มีประมาณ 12.14% ต่อปี

สำหรับการจ้างงานเฉพาะในอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน ทั้ง 7 อุตสาหกรรมที่ศึกษา มีการจ้างงานในปี 2523-2524 ประมาณ 24,671 คน จาก ประมาณ 70 โรงงาน (ตารางที่ 3 ที่กล่าวมาแล้ว) แต่ข้อมูลด้านจำนวนคนงานต่อจำนวน เงินลงทุนที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ได้มาจากจำนวนผู้ผลิต 64 ราย ซึ่งมีเงินลงทุนจดทะเบียนรวม ประมาณ 1,065.2 ล้านบาท และมีการจ้างงานรวมประมาณ 22,974 คน (ดังตารางที่ 19) เมื่อเปรียบเทียบการจ้างแรงงานกับเงินลงทุนจดทะเบียนพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านจ้างคนงาน 1 คนต่อการลงทุน 46,365.46 บาท อุตสาหกรรมที่มีค่า Capital Labour Ratio สูงที่สุดในกลุ่มคือ อุตสาหกรรมผลิตหลอดฟลูออเรสเซนต์ ซึ่งจ้างงานเพียง 1 คนต่อเงินลงทุน 94,189.6 บาท ส่วนที่ต่ำสุดคือ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องรับวิทยุ ซึ่งมีการจ้างงาน 1 คนต่อเงินลงทุนจดทะเบียน 27,436.14 บาท

ถ้าจะกล่าวไปแล้วอุตสาหกรรมหมวดนี้ก็มีส่วนในการจ้างงานค่อนข้างมาก อุตสาหกรรมหนึ่ง คนงานส่วนใหญ่เป็นคนงานใช้ฝีมือ ปัญหาคือ ขาดแคลนช่างฝีมือ และวิศวกร อุตสาหกรรมไฟฟ้า ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการใช้เครื่องจักรมากขึ้น โดยทั่วไปแล้ว โรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กจะมีการจ้างงานเป็นอัตราส่วนสูงกว่าโรงงานขนาดใหญ่ ซึ่งมักทำการผลิตด้วยเครื่องจักรทันสมัย

ในค่านเทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมหมวดนี้ ส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้น การประกอบเท่านั้น การนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากต่างประเทศยังมีสัดส่วนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมหลอดฟลูออเรสเซนต์ หลอดอินแคนเดสเซนต์ เครื่องรับโทรทัศน์ และ เครื่องปรับอากาศ ซึ่งใช้ชิ้นส่วนจากต่างประเทศร้อยละ 70 ขึ้นไปของมูลค่าวัตถุดิบรวม (ตารางที่ 3) โรงงานใหญ่ที่มีการใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศนั้น ส่วนใหญ่อาศัยเทคโนโลยี ของบริษัทร่วมลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเทคโนโลยีจากญี่ปุ่น บางรายก็ซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เช่น จากเยอรมัน นอกจากนี้หลายรายใช้วิธีเลียนแบบผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ การ คิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีเองยังมีน้อยมาก ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจำเป็นจะต้องอาศัย

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบจำนวนเงินทุนจดทะเบียนกับการจ้างงานในอุตสาหกรรม
เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน

อุตสาหกรรม	จำนวนผู้ผลิต (ราย)	จำนวนเงินทุน จดทะเบียน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน (คน)	Capital Labour Ratio (บาท/คน)
1. เครื่องรับโทรทัศน์	15	220.10	4,230	52,033.10
2. เครื่องรับวิทยุ	9	87.00	3,171	27,436.14
3. พัดลมไฟฟ้า	20	266.04	4,089	65,062.36
4. ตู้เย็น	10	244.56	5,857	41,755.16
5. เครื่องปรับอากาศ	17	167.30	4,538	36,866.46
6. หลอดอินแคนเดส- เซนต์	3	18.60	435	42,758.62
7. หลอดฟลูออเรสเซนต์	5	61.60	654	94,189.60
รวม	64	1,065.20	22,974	46,365.46

- ที่มา : 1. กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
2. กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม
3. หน่วยการอุตสาหกรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย

การค้นคว้าวิจัย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสูง เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบันการศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีมีตามมหาวิทยาลัย เช่น ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ เป็นต้น แต่ยังไม่ค่อยมีบทบาทต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมนี้นัก

จากลักษณะการใช้เทคโนโลยีและการจ้างงานที่เป็นอยู่ของอุตสาหกรรมนี้เป็นลักษณะทั่วไปของอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า ซึ่งได้รับการคุ้มครองและได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐบาลมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ นโยบายหลายอย่างของรัฐมีผลทำให้ราคาปัจจัยทุนถูกบิดเบือนไป สิทธิประโยชน์ที่ให้ทำให้ราคาของปัจจัยทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อเทียบกับค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนเปรียบเทียบของปัจจัยทุนจึงต่ำกว่าปกติ มาตรการยกเว้นและลดภาษีอากรการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ สนับสนุนให้มีการใช้ปัจจัยทุนมากกว่าแรงงาน และสนับสนุนการใช้ชิ้นส่วนจากต่างประเทศมากกว่าการส่งเสริมการผลิตชิ้นส่วนเองในประเทศ ส่งผลให้เทคโนโลยีในประเทศไม่พัฒนาเท่าที่ควร การนำเข้าชิ้นส่วนสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปขั้นสุดท้าย เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคไม่ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเชื่อมโยง นอกจากนี้นักลงทุนต่างชาติยังอาจใช้วิธีการ Transfer Pricing เพื่อแสวงหากำไรอีกต่อหนึ่ง โดยขายวัตถุดิบในราคาสูงกว่าปกติ ซึ่งไม่กระทบต้นทุนค่าภาษีอากรนัก เนื่องจากได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนค่าภาษีในการนำเข้า

อย่างไรก็ตาม นอกจากปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐที่ทำให้มีการจ้างงานน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับทุนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่มีส่วนกำหนดสัดส่วนการใช้ปัจจัยแรงงานอีก เช่น ข้อจำกัดด้านเทคนิคการผลิตสินค้าบางชนิด การขาดแคลนแรงงานฝีมือและปัญหาแรงงาน ตลอดจนการเข้าออกจากงานสูง ก็มีผลสำคัญที่ทำให้ผู้ลงทุนนิยมใช้ปัจจัยทุนแทนแรงงาน ส่วนปัจจัยอื่นที่ทำให้ระคายเทคโนโลยีในการผลิตของอุตสาหกรรมหมวดนี้อยู่ในชั้นการประกอบ และต้องนำเข้าชิ้นส่วนมากคือ ข้อจำกัดทางด้านทุนที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้านเทคโนโลยี การขาดแคลนนักวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการแข่งขันด้านราคา และสัญญาการซื้อขายเทคโนโลยีซึ่งฝ่ายไทยมักเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ต้องยอมรับข้อผูกมัดต่าง ๆ จากผู้ขาย เช่น ต้องซื้อเครื่องจักรและวัตถุดิบจากผู้ขายเทคโนโลยีในราคาที่ผู้ขายกำหนด ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยไม่มีมาตรการหรือหน่วยงานใดที่ทำหน้าที่ควบคุมหรือคัดเลือกการซื้อขายเทคโนโลยีจากต่างประเทศ